

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA HISTORIE

SÍŤ NÁVŠTĚVNÍKŮ PETRA VOKA Z ROŽMBERKA

Bakalářská diplomová práce

Autor: Jan Nosek

Vedoucí práce: doc. Mgr. Radmila Prchal Pavlíčková, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Síť návštěvníků Petra Voka z Rožmberka* vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí práce a uvedl jsem zde všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Jan Nosek

Poděkování

Na prvním místě bych chtěl poděkovat doc. Mgr. Radmile Prchal Pavlíčkové, Ph.D. za její věcné rady při konzultacích, doporučení literatury, její ochotu a trpělivost. Také bych chtěl poděkovat všem členům sekce raného novověku za mnohé rady během diplomových seminářů, za podporu a pomoc. Dále bych rád poděkoval svým přátelům, se kterými jsem mohl sdílet své strasti a zároveň jsme se mohli motivovat. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své rodině za trpělivost, pochopení a vytvoření dobrého prostředí k práci.

Obsah

Úvod	5
Prameny, literatura a dosavadní stav bádání	7
Petr Vok z Rožmberka	11
1. Poslední Rožmberk	17
1.1. Klíčové události let 1592–1596.....	17
1.2. Petrovy návštěvy mezi lety 1592–1596	19
1.3. Délka návštěv	27
1.3.1. Zástupce z Českých zemí	27
1.3.2. Zástupce z okolních zemí	28
1.4. Stavovská příslušnost	30
1.5. Konfese.....	31
2. Rok 1608.....	33
2.1. Klíčové události roku 1608	33
2.2. Petrovy návštěvy v 1608	35
2.3. Délka návštěv	41
2.3.1. Zástupci z Českých zemí	41
2.3.2. Zástupci z okolních zemí	44
2.4. Stavovská příslušnost	50
2.5. Konfese.....	53
Závěr.....	55
Seznam pramenů a literatury	57
Resumé	63
Summary	64

Úvod

Rod Rožmberků byl jedním z nejvýznamnějších šlechtických rodů v naší historii. Důležitost jejich postavení dosáhla svého vrcholu skrze poslední generaci této rodiny, kterou zastupovali Vilém z Rožmberka a jeho mladší bratr Petr Vok. Je příznačné, že těmito velkými osobnostmi končí i rod Rožmberků – roku 1611 umírá Petr Vok bez potomka, který by mohl převzít moc. Zároveň spolu s ním vymřela i rožmberská linie Vítkovců. Přestože už jejich rod neexistuje, sláva a pověst tohoto mocného českého šlechtického rodu, který odvozoval svůj původ od italských Orsiniů, nadále přetrvává.¹

Tato bakalářská práce je zaměřena pouze na posledního žijícího vladaře rožmberského rodu, Petra Voka z Rožmberka. Tématem práce je analýza návštěv, které proběhly ve dvou zvolených obdobích. První z nich je vymezeno roky 1592 až 1596. V roce 1592 zemřel Vilém a Petr se stal vladařem rodu Rožmberků. Druhým obdobím je pak rok 1608, který je důležitý především díky účasti Petra Voka na tajných setkání mezi zástupci katolických a evangelických stavů, kde se řešila budoucnost monarchie. Petr měl během těchto jednání důležitý vliv kvůli svému majetku a také široké síti kontaktů.

Analyzováni jsou jednotliví šlechtici a další jedinci, kteří byli ve dvou výše zmíněných obdobích ve styku s Petrem Vokem na jeho panství. Tím byl v rámci prvního období Český Krumlov a Rožmberský palác v Praze, ve druhém pak Třeboň. Sledována jsou následující hlediska – délka návštěv, stavovská příslušnost a také jejich konfese. Jednotlivci jsou vybráni k analýze na základě podmínek, které jsou stanoveny na začátku každé kapitoly.

U délky návštěv je sledován počet dní, který na panství strávili, v rámci druhého sledovaného období, kdy došlo k více návštěvám je sledován i počet návštěv. Dalším kritériem výzkumu je sociální skladba osob, se kterými byl Rožmberk ve styku. Pozornost je věnována stavovské příslušnosti návštěvníků, přičemž je důraz kladen především na to, zdali se jednalo o šlechtice, kteří používali titulaturu Království českého, která na rozdíl od té říšské rozeznávala dva stupně urozenosti – pány a rytíře. Tato část je uzavřena těmi, u nichž se z důvodu nedostatku pramenů, či literatury nedokázalo s jistotou určit jejich urozenosti. Zdrojem těchto informací mi bude převážně odborná literatura.

Posledním kritériem bádání je pak rozbor náboženské struktury návštěvníků Petra. K určení jejich konfese budu používat hlavně odbornou literaturu, která v této problematice plní nenahraditelnou roli. Spolu s těmito kritérii se výzkum zaměří i na možné důvody, proč se s Petrem setkávali. Tato otázka bude zodpovězena u těch, kteří se na základě analýzy nejčastěji s Rožmberkem setkávali. Výsledky všech výše zmíněných kritérií budou promítnuty v rámci grafů, které budou uzavírat jednotlivé tematické celky.

Dějiny šlechty a zejména dějiny Rožmberků jsou vděčným tématem, které nabízí rozsáhlé badatelské možnosti. Z mého pohledu se jedná o stále aktuální téma, jež nepřetržitě poskytuje nové poznatky a skutečnosti ke zkoumání, zvláště vezmu-li v potaz, že doposud nevznikla rozsáhlejší studie zabývající se kontakty Petra Voka a jejich analýzou. Věřím, že díky výzkumu

¹ Detailněji viz WAGNER, Theodor – MAREŠ, František: *O původu Vítkovců*. Český časopis historický, 25, 1919, č. 1-2, s. 213-235. Také v: MAŤA, Petr: *The false Orsini from over the Alps: Negotiating aristocratic identity in late medieval and early modern Europe*. Römische historische Mitteilungen, 55, 2013, s. 155-209, zde s. 172-179.

lidí, se kterými jednal, dospějí k dalšímu podhalení Petrova významu a jeho osobnosti. V prvním vymezeném období se zaměřím na složitou situaci Petra, kdy po smrti svého bratra musel převzít roli posledního vládce rodu, vyřešit finanční problémy a pomalu také otázku dědictví majetku Rožmberků. V druhém sledovaném období pak můžeme vnímat Petra už jako „dospělého muže“, který se stává díky široké síti svých kontaktů důležitým hráčem na poli politiky a plní roli prostředníka v rámci důležitých jednání. Zájem o problematiku výzkumu sociálních sítí se zvýšil až v nedávné době.² Krom studií se tato oblast historického bádání pomalu stává i tématy diplomových prací – jako příklad může sloužit bakalářská práce, kde se autor zabývá sociální sítí Adama Mladšího z Valdštejna.³

Struktura této bakalářské práce je následující: v úvodních kapitolách se nachází přehled literatury k tématu Petra Voka a také základní informace, které se týkají autora pramene, s nímž pracuji, Václava Březana. Dále zkoumám osoby, které se s Petrem Vokem scházeli v letech 1592 až 1596 na jeho panství a zároveň je analyzuji pomocí výše zmíněných kritérií. V následující kapitole se zabývám rozbořem setkání, ke kterým došlo v roce 1608. Na závěr následuje shrnutí a zhodnocení výsledků.

Nejhojněji užívaným pramenem k analýze v rámci této práce jsou *Životy posledních Rožmberků* od Václava Březana.⁴ Je důležité se ovšem zmínit, že se nejedná o zcela kompletní pramen, neboť zde chybí některé důležité informace a s nimi spojená data.⁵ Pro detailní zkoumání sociálních sítí používám prosopografickou metodu, jež je pro tento typ práce nejvhodnější. Je užitečná zejména pro zkoumání sociálních sítí a vztahů mezi jedinci v určitém historickém období, kteří sdílí určité společné znaky. V případě této bakalářské práce se oním pojítkem stávají jedinci, kteří byli ve styku s Petrem Vokem z Rožmberka na jeho panství. Tito jedinci jsou následně podrobeni zkoumání z různých hledisek, jako tomu je i v této práci. Je důležité zmínit, že kromě již zmíněné prosopografické metody používám i komparativní metodu, při níž dochází ke srovnání dvou skutečností. V tomto případě se jedná o srovnávání délky či frekvence návštěv, nebo počet příznivců některého náboženského vyznání ve sledovaných obdobích.

² GRAMSCH-STEHFEST, Robert: *Networks of Noblemen and Scholars: Social Groups, Group Consciousness and Their Institutionalization in the Late Middle Ages*. In: ANTONÍN MALANÍKOVÁ, Michaela – ANTONÍN, Robert (ed.): *Collective identity in the context of medieval studies*. Ostrava 2016, s. 13-33.

³ VLADÍK, Alexandr: *Síť sociálních kontaktů Adama mladšího z Valdštejna v letech 1602-1617*. České Budějovice 2021. (nepublikovaná bakalářská práce).

⁴ BŘEZAN, Václav: *Životy posledních Rožmberků. I.* Jaroslav Pánek (ed.): Praha 1985. a BŘEZAN, Václav: *Životy posledních Rožmberků. II.* Jaroslav Pánek (ed.): Praha 1985. V rámci zkrácené citace budou další citace pod zkráceným označením *Životy posledních Rožmberků I* a druhý díl pod *Životy posledních Rožmberků II*.

⁵ Kupříkladu, v roce 1608 nezmiňuje podrobnosti o zářijové schůzce v Lnářích.

Prameny, literatura a dosavadní stav bádání

Hlavním pramenem při psaní této bakalářské práce je edice Jaroslava Pánka *Životy posledních Rožmberků*.⁶ Jsem toho názoru, že se jedná o jeden z nejlepších pramenů, který nám detailně dokládá všechna oficiální setkání Petra Voka, zároveň ale nejde o nejnovější edici toho pramene, kterou je edice Anny Kubíkové,⁷ v níž nám autorka předkládá stručný přehled nejdůležitějších událostí jednotlivých let a zároveň dějiny nejstarších Rožmberků. K dispozici jsou i další prameny jako korespondence, kterou Petr vedl se svými blízkými, ale jejich obsah se většinou týká popisu současného dění a jejich názorů na ně, kupříkladu dopisy Volfa Novohradského z Kolovrat, kde popisuje Petrovi současná jednání se zdůrazněním svého postoje.⁸

Životy posledních Rožmberků napsal Václav Březan, který byl kronikářem rodu Rožmberků a od roku 1596 zakladatelem a správcem Rožmberského archivu a knihovny.⁹ V archivu se postupně díky lásce Petra pro sběratelství umění zvětšovala hodnota jeho inventáře, ten byl ale bohužel poté za třicetileté války zčásti ukraden. Část inventáře se podařilo převézt na základě poslední vůle Petra Voka do Soběslavi, kde zůstala až do dnešních dnů.

Kromě kronik Rožmberků je Václav Březan také autorem díla věnovaného nejstarším dějinám tohoto rodu.¹⁰ Jako prvního zde vyzdvihuje knížete Orsina Vítka, čímž také zdůrazňuje legendu o propojení rodu Orsinů s Rožmberky.¹¹ Byť část historiků, kupříkladu Josef Salaba, se domnívá, že Březan této pověsti nevěřil.¹²

Informace o životě autora tohoto díla, Václava Březana, máme k dispozici jen v omezené míře. Jeho otec byl bohatý mlynář, který Václava poslal studovat do Mladé Boleslavi.¹³ Předpokládá se, že právě zde se poprvé setkal s bratrským dvorem a možná i se samotným Petrem.¹⁴ Je s podivem, že i ve svém mladém věku, mu byl Petrem svěřen tak důležitý úkol jako je psaní kroniky rodu Rožmberků. Po smrti posledního Rožmberka působil Březan ve funkci kronikáře ve službách Švamberků. Petr Vok mu odkázal 700 kop stříbra.¹⁵

Období třicetileté války bylo pro Václava Březana jakožto nekatolíka těžké. Další problémy pro něj vyvstaly, když byl Vilémem Slavatou obviněn z falšování testamentu posledního Rožmberka. Této žaloby byl ale zproštěn.¹⁶ Byť se předpokládá, že Březan opravdu žádnou listinu nezfalšoval, tak zde na povrch vyplývá zajímavá skutečnost, tedy že dodnes není dohledatelná korespondence Rožmberků se Švamberky. Předpokládá se, že po vydání Třeboně roku 1620 ji Březan nechal spálit.¹⁷ V důsledku sankcí vůči nekatolíkům musel odejít z Třeboně

⁶ *Životy posledních Rožmberků. II.*

⁷ BŘEZAN, Václav: *Rožmberské kroniky: Krátký a summovní výtah od Václava Březana*. Anna Kubíková (ed.): České Budějovice 2005.

⁸ BŮŽEK, Václav – HRDLIČKA, Josef: *Dvory velmožů s erbem růže*. Praha 1997, s. 110.

⁹ *Životy posledních Rožmberků I*, s. 6.

¹⁰ Dějiny nejstarších Rožmberků jsou zahrnuty v BŘEZAN, Václav: *Rožmberské kroniky krátký a summovní výtah od Václava Březana*. (ed.) Anna Kubíková, České Budějovice 2005.

¹¹ HRDLIČKA, Josef: *Jak se utváří paměť*. In: BŮŽEK, Václav: *Paměť urozenosti*. Praha 2008, s. 71.

¹² SALABA, Josef: *K historickým básním 15. století*, Časopis Matice moravské, 28, 1904, s. 361.

¹³ SALABA, Josef: *Smrt historika V. Březana*. *Lišty filologické / Folia philologica*, 53, 1926, č.6, s. 348.

¹⁴ KOLÁR, Jaroslav: *Z mládí Václava Březana*. *Česká literatura*, 24, 1976, č. 1, s. 47-52.

¹⁵ SALABA, J.: *Smrt historika*, s. 349.

¹⁶ Tamtéž, s. 351.

¹⁷ Tamtéž, s. 352.

a poté i z jeho rodného Března, kde mu jako nekatolíkoví byl zabaven majetek, který zdědil po svých rodičích.¹⁸ Po odchodu z Března o něm nemáme již další zprávy. Nevíme tedy ani, kde Březan zemřel. Jisté je pouze to, že neměl zemřít v emigraci v cizině.¹⁹

Současně s pracemi Březana došlo také ke vzniku *Třeboňských pamětí*. Po důkladném prozkoumání historiky, jako byl třeba František Mareš, byly nalezeny chyby a také nepravdivost některých informací, které se zde nachází. Nejistotu také vyvolává otázka autorství, které se připisuje třeboňskému purkmistrovi Vavřinci Benediktu Mecerovi.²⁰ Petra zde popisuje jako ideálního velmože s mnoha kvalitami jako třeba spravedlivost, družnost, či štedrost. Je zde popisován lépe než jeho katolický bratr Vilém.²¹

Začátky bádání o Petru Vokovi můžeme hledat v 19. století. Do té doby nebylo vhodné vzhledem ke katolickým panovníkům opěvovat evangelického Rožmberka. Tento fakt se badatelé snažili zakrýt zvěstí, že na smrtelné posteli se měl Petr zřít svému náboženského přesvědčení a konvertovat zpět ke katolicismu.²² Počátek zájmu historiků o Petra Voka je spojovaný s Františkem Palackým a jeho bádáním v třeboňském archivu,²³ kde mimo jiné odhalil i postavu Václava Březana.²⁴ Sám František Palacký tento archiv označil za Mekku pro badatele.²⁵

První edice od Františka Palackého a Václava Vladivoje Tomka nebyly dostatečně kvalitní pro odbornou práci o osudech Rožmberků.²⁶ Jednalo se o pouhý výtah z Rožmberských kronik, který se týkal zejména života Viléma z Rožmberka.²⁷ Plně jej rozvinulo až první vydání *Wáclava Březana Život Petra Voka z Rosenberka*.²⁸ V 19. století se Petru dostalo pozornosti i v rámci divadelních inscenací. Stal se námětem ke hře od Gustava Pfliegera Moravského *Poslední Rožmberk*.²⁹ Ta způsobila pozdvižení, které jej donutilo k přepracování díla na *Della Rosa čili Poslední Rožmberk*. Původní verze se zabývala hlavně milostným životem Petra Voka, zatímco upravená verze se zabývala patáliemi jeho nemanželského syna na císařském dvoře.³⁰

Další rozvoj bádání pak nastal až v druhé polovině dvacátého století. Za začátek tohoto zájmu můžeme označit studii Josefa Salaby o politické a náboženské činnosti Petra Voka.³¹ Za

¹⁸ SALABA, J.: *Smrt historika*, s. 352.

¹⁹ Tamtéž, s. 352.

²⁰ KOLÁR, Jaroslav: *Mezi kronikářstvím a zábavnou prózou (Třeboňské paměti Vavřince Benedikta Mecera)*. In: Strahovská knihovna: Sborník Památníku národního písemnictví Praha, 4, 1969, s. 112.

MAREŠ, František: *Paměti třeboňské a jejich spisovatel*. Český časopis historický, 2, 1896, 346–358.

²¹ KOLÁR, J.: *Mezi kronikářstvím*, s. 120.

²² Tamtéž, s. 120.

²³ SALABA, J.: *Smrt historika*, s. 352.

²⁴ Tamtéž, s. 347.

²⁵ PÁNEK, Jaroslav: *Die niederlendische raiss Peter Wok's von Rosenberg – eine unbekannte böhmische Reisebeschreibung Rheinlands, der Niederlande und Englands*. In: KROUPA Jiří: *Septuaginta Paolo Spunar oblata*, 70, č. 2, Praha 2000, s. 553–560.

²⁶ KOLÁR, Jaroslav: *Nový pohled na kronikářské dílo Václava Březana*. Česká literatura, 36, 1988, č. 5, s. 476–478.

²⁷ TICHÝ, Vítězslav: *Pan Petr Vok z Rožmberka v českém románě*. Listy filologické, 68, 1941, č. 6, s. 383.

²⁸ BŘEZAN, Václav: *Život Petra Voka z Rosenberka*. František Mareš (ed.): Praha 1880. Vydání předcházelo vzniku BŘEZAN, Václav: *Wáclava Březana Život Viléma z Rosenberka*. Praha 1847.

²⁹ MORAVSKÝ, Gustav Pflieger: *Poslední Rožmberk*. Praha 1861

³⁰ TICHÝ, V.: *Pan Petr*, s. 386.

³¹ SALABA, Josef: *K politicko-náboženské činnosti Petra Voka z Rožmberka*. 1946 Jihočeský sborník historický, 14, č. 3-4, 1941-1945, s. 77-88.

zmínku stojí také román *Barbar Vok*³² z roku 1938, kdy se autor snažil zobrazit Petra ve vážné roli, a ne jako šlechtice sukničkáře.

V sedmdesátých letech minulého století poté dochází k dalšímu rozmachu zájmu o Petra. Prve se mu dostalo pozornosti v práci od Josefa Janáčka, kde byl představen spolu s dalšími vybranými postavami české historie.³³ Následně došlo ke vzniku nejvýznamnějších prací dnešních odborníků na Rožmberky. Patří mezi ně zejména práce Jaroslava Pánka,³⁴ který se pak zabýval i životem samotného Viléma z Rožmberka.³⁵ Zájem o Petra Voka byl také podpořen vznikem dvou filmů Karla Steklého.³⁶ První z nich ukázal osud posledního Rožmberka jako bezstarostného záletníka, který si užíval mládenecké svobody po boku svých kumpánů, zatímco druhý díl se více přiblížil v zobrazení Petra jako inteligentního šlechtice s širokým kulturním rozhledem.³⁷

Krom samotného Rožmberka byl také zkoumán jeho dvůr.³⁸ Byl sepsán také sborník kolektivních monografií, který se věnoval majetku, sídlům a palácům Rožmberků.³⁹ Podobný zájem sdílí i *Život na dvoře a v rezidenčních městech posledních Rožmberků*.⁴⁰ S posledním Rožmberkem je spojovaný mimo jiné i jeho synovec Jan Zrinský ze Serynu, který byl blízký Petru Vokovi ke sklonku jeho života. Janovým životem se také zabýval Václav Bůžek.⁴¹

O zpřístupnění práce Březana se zasloužil Jaroslav Pánek vydáním nové edice, která pojednávala o životech Viléma a Petra.⁴² Toto zpracování kronik znamenalo průlom ve zkoumání života Rožmberků. První díl se zabývá životem Viléma z Rožmberka, Petrova bratra. Druhý díl je širší a pro naši práci důležitější než ten první. Zabývá se celým životem Petra Voka. Jediným problémem, na který narazíme při čtení této knihy je tajnůstkářská povaha Petra, kdy Březana neinformuje o událostech a setkáních s nekatolickými stavovskými vzbouřenci. Krom života Rožmberka Březan také podává popis dění na panství, které poskytuje mimo jiné i pohled na tehdejší způsoby oslav svátků a svateb na panství Rožmberka.

Mezi nejnovější práce, které se zabývají Rožmberky, patří práce Pavla Juříka *Rožmberkové. První po českém králi*.⁴³ V blízké době nás ovšem čekají další odhalení, která se týkají i současného průzkumu hrobky Rožmberků. Zde byl v roce 2022 objeven prsten Kateřiny z Ludanic, manželky Petra Voka a na hrobkách byly nalezeny dosud nepřeložené znaky.⁴⁴

³² MAŘÁNEK, Jiří: *Barbar Vok*. Praha 1938.

³³ JANÁČEK, Josef: *Velké osudy Přemysl Otakar II., Jan Žižka z Trocnova, Petr Vok z Rožmberka, Jindřich Matyáš Thurn, Karel Havlíček Borovský*. Praha 1972.

³⁴ PÁNEK, Jaroslav: *Poslední Rožmberkové velmoži české renesance*. Praha 1989.

³⁵ PÁNEK, Jaroslav: *Vilém z Rožmberka: politik smíru*. Praha 1998.

³⁶ *Svatby pana Voka*. [film]. Režie Karel Steklý, ČSSR 1970.; *Pan Vok odchází*. [film]. Režie Karel Steklý, ČSSR 1979.

³⁷ BŮŽEK, Václav a kol.: *Jan Zrinský ze Serynu. Životní příběh synovce posledních Rožmberků*. Praha 2009.s. 8.

³⁸ CIRONISOVÁ, Eva: *Správa na panstvích Petra Voka z Rožmberka v letech 1565-1592 (1611)*. Eva Barborová. In: *Archivum Trebonense: sborník studií pracovníků archivu a jeho badatelů / Třeboň*, sv. 1, 1971, s. 1-13.

³⁹ BŮŽEK, V. – HRDLIČKA, J.: *Dvory*.

⁴⁰ BŮŽEK, Václav: *Život na dvoře a v rezidenčních městech posledních Rožmberků*. České budějovice 1993.

⁴¹ BŮŽEK, Václav.: *Jan Zrinský*.

⁴² *Životy posledních Rožmberků I. a Životy posledních Rožmberků II*.

⁴³ JUŘÍK, Pavel: *Rožmberkové. První po českém králi*. Praha 2020.

⁴⁴ MAREŠ, Jaroslav: *Vědci objevili záhadné znaky na rakvi Petra Voka z Rožmberka*. In: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-vedci-objevili-zahadne-znaky-na-rakvi-petra-voka-z-rozemberka-214876> [cit. 18.02.2022].

Období, která jsem si vymezil pro tuto práci jsou známá jako doba předbělohorská. Tato část českých dějin představuje dobu rozvoje stavovských struktur v Království českém, které poutá pozornost historiků od 19. století až po současnost. Stěžejním tématem starších prací jsou dějiny jednotlivých zemí.

Jak jsem výše naznačil, dějiny šlechty patří mezi oblíbená témata historiků. Nebylo tomu tak ale vždy – například po roce 1948 s rozvojem marxistické historiografie se na úkor dějin šlechty dostaly do popředí zájmu hospodářské dějiny.⁴⁵ Pozornost historiků se postupně dostávala i k dalším oblastem, které jsou spojeny s dějinami šlechty. Zanedlouho se do centra bádání dostala problematika vrchnostenského podnikání a jeho vývoje. Poté došlo k zaměření na stavovskou společnost za doby předbělohorské a konflikty, které měla s vládoucí habsburskou dynastií.⁴⁶ Rožmberkové nebyli jedinými šlechtici, jejichž životy byly zkoumány.⁴⁷ S touto dobou je pevně spojeno jméno Rudolfa II., o jehož vládě bylo také napsáno mnoho odborných prací.⁴⁸

Další důležitou studií je monografie Petra Matěje.⁴⁹ V centru jeho zájmu není šlechta jako taková, ale aristokracie jako prominentní vrstva nejurozenějších a nejzámožnějších. Ve své studii se věnuje nejen předbělohorské, ale i pobělohorské době. Mezi studie, které se zabývají obecnými dějinami šlechtických rodů, patří hlavně práce Petra Maška a Jaroslava Juříka.⁵⁰ Nesmím opomenout zmínit dílo Václava Bůžka, které se věnuje společnosti v raném novověku.⁵¹

⁴⁵ Např. MÍKA, Alois: *Nástin vývoje zemědělské výroby v českých zemích v epoše feudalismu*. Praha 1960.

⁴⁶ PÁNEK Jaroslav: *Stavovská opozice a její zápas s Habsburky 1547-1577. K politické krizi feudální třídy v předbělohorském českém státě*. Praha 1982.

⁴⁷ Např. REJCHRTOVÁ, Noemi: *Václav Budovec z Budova*. Praha 1984.

⁴⁸ Např. JANÁČEK, Josef: *Pád Rudolfa II.* Praha 1973.

⁴⁹ MAŤA, Petr: *Svět české aristokracie*. Praha 2004.

⁵⁰ MAŠEK, Petr: *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. 2. vyd. Praha 1999.

JUŘÍK, Pavel: *Encyklopedie šlechtických rodů*. Praha 2014.

⁵¹ BŮŽEK, Václav a kol.: *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty*. Praha 2010.

Petr Vok z Rožmberka

V úvodu jsem nastínil postavení rodu Rožmberků v Českých zemích a v následujících podkapitolách analyzuji jedince, se kterými se Petr setkával na svém panství ve vybraných obdobích jeho života, konkrétně se jedná o již zmíněné etapy mezi roky 1592–1596 a rok 1608. Nejdříve je ovšem vhodné se zmínit o důležitých meznících jeho života.

Mladý Petr, celým jménem Petr Volf Vok, žil dlouhá léta ve stínu svého staršího bratra Viléma, který byl vnímán jako budoucí vládce rodu a Petrova výchova tím pádem nebyla tak přísná. V mládí se mu dostalo vzdělání od Gabriela Svěchina z Paumberka, profesora pražské univerzity a Jana Aquaria Soběslavského.⁵² Byl připravován ke kariéře na dvoře ve Vídni.

Petrovou největší slabinou bylo jeho vyznání – kvůli své luterské náboženské orientaci se na dvoře bohužel nikdy neuplatnil.⁵³ Předpokládá se, že zájem o luteránství v Petrovi probudil jeho učitel Gabriel Svěchin.⁵⁴ Náklonnost k protestantství pak plně rozvinul Jiří Arnošt z Henneberka, když mladému Rožmberkovi vyprávěl o Lutherově učení a následně mu zasílal z Německa evangelickou literaturu, kterou ho do luteránství zcela vtáhl.⁵⁵ Václav Březan pak v kronice roku 1557 uvedl, že díky činnosti hraběte z Henneberku se z Petra Voka stal luterán.⁵⁶ Petra ovšem nezaujalo luterství samo o sobě, jako spíše základní myšlenka Luthera, že nadějí na posmrtnou spásu křesťan získává prostou vírou v Boha.⁵⁷

Jeho víra byla zároveň i důvodem několika pokárání od bratra Viléma, i matky Anny. Příčinou byl fakt, že od dob válek s husity byli Rožmberkové bráni za jeden ze stabilních pilířů katolické církve v Čechách.⁵⁸ To bylo problémem hlavně proto, že od roku 1552 byl jeho bratr Vilém brán jako zletilý a převzal moc nad panstvím Rožmberků. Mladší vzpurný bratr, který byl zároveň protestant, se pro Viléma tak stal černou kaňkou v rodu Rožmberků. Vilém také hrál důležitou roli na císařském dvoře, a dokonce se zúčastnil cesty do Itálie se zástupci české šlechty. Účelem cesty bylo uvítání titulárního českého krále Maxmiliána a jeho manželky při příležitosti jejich návratu ze Španělska.⁵⁹ Pro Rožmberka byla cesta ještě významnější, neboť jeho rod odvozoval svůj původ od italských Orsiniů.⁶⁰

Petr ale i přes neúspěchy u dvora navázal a vedl velmi kladný vztah s Maxmiliánem II., budoucím panovníkem, u kterého sloužil tři roky. Účastnil se honů a rytířských klání, která byla konaná na Maxmiliánovu počest.⁶¹ Předpokládá se, že roli v tomto sblížení měla i jejich společná netradiční náboženská orientace, díky které se stali odpadlíky rodových tradic.⁶² Zároveň je spojovala láska v zábavě a lovech.⁶³ Leč můžeme mluvit o pragmatických

⁵² *Životy posledních Rožmberků II.*, s. 375.

⁵³ Tamtéž, s. 382.

⁵⁴ BŘEZAN, V.: *Rožmberské kroniky krátký a summovní výtah*, s. 183.

⁵⁵ PÁNEK, Jaroslav: *Petr Vok. Život renesančního kavalíra*. 3. vyd. Praha 2022, s. 47. Dále uváděno ve zkratce *Život renesančního kavalíra*.

⁵⁶ *Životy posledních rožmberků II.*, s. 380.

⁵⁷ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 47.

⁵⁸ JANÁČEK, Josef: *Velké osudy*, s. 99.

⁵⁹ Podrobněji viz PÁNEK, Jaroslav: *Výprava české šlechty do Itálie v letech 1551–1552*. České Budějovice 2003.

⁶⁰ HRDLÍČKA, J.: *Jak se utváří paměť*, s. 69.

⁶¹ JANÁČEK, J.: *Velké osudy*, s. 100.

⁶² *Životy posledních Rožmberků II.*, s. 387

⁶³ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 49.

myšlenkách Maxmiliána, který v náboženské otázce obrátil, aby se mohl stát panovníkem monarchie.⁶⁴

I přes neúspěchy u císařského dvora se Petr účastnil jako každý šlechtic té doby kavalířské cesty. Konkrétněji se Petr zúčastnil významné cesty do Nizozemska a následně do Anglie, kam vycestoval společně s Václavem Holickým ze Šternberka, Davidem Ungnadem ze Sonneku a Kryštofem z Leefdalů. Během pobytu v Nizozemí se setkal s Vilémem Oranžským. Předpokládá se, že důvodem k setkání byla snaha nizozemského vladaře získat vliv v monarchii Habsburků skrze člena jejího významného rodu.⁶⁵ Petr se ale během těchto cest soustředil hlavně na kulturní památky.⁶⁶

Během cest v Anglii se pak setkal i se samotnou královnou Alžbětou I,⁶⁷ také se účastnil loveckých zábav, které zprostředkoval Vilém Oranžský společně s anglickými lordy. Během nich měli užívat i voly, medvědy a opice.⁶⁸ Více podrobností o těchto cestách bohužel nemáme. Jedním ze zdrojů informací o putování Petra zpátky domů jsou dopisy, které posílal domů a žádal o peníze, protože se ocitl ve finanční tísní. Zároveň máme k dispozici spisek, který sepsal Petr o svých dojmech z cestování v Nizozemsku se jménem *Die niederlendische raiss*, tj. *Nizozemská cesta*.⁶⁹

Po svém návratu zanevřel na politiku, císařský dvůr a stáhl se do soukromí na Vimperk.⁷⁰ Do veřejného života vstupoval dále pouze jako hejtman Bechyňského kraje.⁷¹ Snažil se uspět mezi rybníkáři, aby snížil své dluhy, ale tyto kroky pouze vedly ke sporům s majiteli rybníků,⁷² které se pohledem historiků staly jednou z významných etap jeho života. Boje probíhaly na sklonku 70. let 16. století. Podnětem byla nespokojenost rybníkářů s nízkou finanční odměnou, namáhavou prací, ale také s povýšeným chováním ze strany vrchnostenských úředníků. Původním záměrem rybníkářů nebyl atentát na Kryštofa Srbického a Jindřicha Lapáčka ze Rzávě, ale prosazení vyšší finanční odměny a zlepšení pracovních podmínek. Avšak situace se vyhroutil a někteří rybníkáři se rozhodli k pokusu o vraždu obou vrchnostenských úředníků.⁷³

Jindřich byl rožmberským dvořanem a Petr se za něj postavil.⁷⁴ Tvrdě potrestal vzbouřence a Jaroslav Pánek předpokládá, že příčinou dalších bojů byla poprava rybníkáře Vaňka Bezpalcího a jeho družiny, které měl osobně přihlížet Vok.⁷⁵ Nešlo jen o popravu vůdce vzbouřenců ale i o to, že těla jeho společníků byla ještě zaživa vpletena do kola.⁷⁶ Tento akt měl sloužit jako zastrašení dalších vzbouřenců. Boje vyústily v pokus rybníkářů o vraždu Petra Voka.⁷⁷ Březan se v souvislosti s odvetou Petra zmiňuje, že sice nedopadl hlavního rivala Ondru

⁶⁴ Tamtéž, s. 49.

⁶⁵ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 388.

⁶⁶ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 67.

⁶⁷ PÁNEK, J.: *Die niederlendische raiss*, s. 553–560.

⁶⁸ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 67.

⁶⁹ BOK, Václav: *Literatura a literární kultura spjatá s rodem Rožmberků*. In: Pánek, Jaroslav et al., *Rožmberkové: rod českých velmožů a jeho cesta dějinami*. České Budějovice 2011, s. 258.

⁷⁰ PÁNEK, Jaroslav: *Poslední Rožmberk: životní příběh Petra Voka*. Praha 1996, s. 73.

⁷¹ *Tamtéž*, s. 63.

⁷² *Tamtéž*, s. 68.

⁷³ BŮŽEK, V.: *Společnost českých zemí*, s. 661.

⁷⁴ *Tamtéž*, s. 662.

⁷⁵ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 80.

⁷⁶ BŮŽEK, V.: *Společnost českých zemí*, s. 662.

⁷⁷ PÁNEK, Jaroslav: *Spiknutí rybníkářů proti Petru Vokovi*. In: BENEŠ, Zdeněk: *Pocta Josefu Petrářovi: Sborník prací z čes. dějin k 60. narozeninám*. Praha 1991, s. 249.

Boráka, ale mělo být popraveno tolik lidí, že by podle něj Petr jejich hlavami zaplnil celou truhlu.⁷⁸

Petr nad rybníkáři zvítězil, ale historici se shodují na tom, že během těchto bojů Petr ukázal jednu z temných stránek své osobnosti.⁷⁹ Zároveň si začal více uvědomovat svou vlastní smrtelnost. Nejen proto, že byl málem zavražděn, ale i kvůli všem popravám, které přikázal. Podíl na smrti mnoha lidí měl na Petra velký vliv a jeden z následků byl, že přijal za vlastní heslo *Memento mori*. Ve své blízkosti měl mít lebku s tímto heslem a zároveň měl svým známým takové lebky posílat.⁸⁰

Boje s rybníkáři ale nebyly jeho jediným problémem té doby, se kterým se potýkal. Jednalo se především o jeho životní styl, kdy na svém panství Vimperk pořádal časté večírky, ze kterých máme nejvíce informací díky takzvaným *Bechyňským pokutním registrům*.⁸¹ Tyto večírky byly ovšem velmi nákladné a Rožmberk se dostával do tísnivé finanční situace a musel si půjčovat peníze.⁸² Tento styl života měl za následek několik domluv od bratra Viléma, kdy Petr sliboval svému bratrovi nápravu a polepšení.⁸³

Nakonec slíbil, že povede počestný život a založí si rodinu. Jeho ženou se stala třináctiletá Kateřina z Ludanic.⁸⁴ Tento sňatek byl pro ni nadějí na změnu, kdy by se konečně mohla dočkat vlídnosti, porozumění a klidu, neboť po smrti rodičů byla loutkou opatrovníků a vrchnostenských úředníků.⁸⁵ Tímto sňatkem získal Petr panství rodu z Ludanic, které zahrnovalo i hrad Helfštýn, a navázal vztahy s moravskou bratrskou šlechtou. Kateřina z Ludanic byla také členkou Jednoty bratrské. Toto spojení Rožmberka a Kateřiny způsobilo velký poprask, neboť ani jeden z manželů nebyl katolického vyznání.

Vilém z této zprávy nebyl nadšený. Vzhledem k faktu, že byl Vilém bezdětný, tak podepsal s Petrem smlouvu, ve které Petr slíbil, že jestli bude mít syna, tak jeho výchovu od osmi let bude mít na starost Vilém.⁸⁶ K naplnění této smlouvy ale nedošlo. Postupně došlo k opětovnému znepřátelení bratří, kdy ke smíru došli až v roce 1589. Krom sporů mezi bratry došlo i k ochlazení vztahů s jejich sestrou Evou, která se provdala za italského šlechtice hraběte Pavla z Gassoldu,⁸⁷ kterého Rožmberci nepovažovali za dostatečně urozeného. Po sňatku se Eva okamžitě přestěhovala za Pavlem a syna Jana nechala u svého bratra Petra, ten vůči Evě

⁷⁸ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 411.

⁷⁹ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 83.

⁸⁰ Tamtéž, 83.

⁸¹ Tato registra nám popisují hlavně události na večírcích a jména těch, co udělali nějaký prohřešek, jako třeba nedopití číše vína, detailněji zde BŮŽEK, Václav: *Pijácké zábavy na dvorech renesančních velmožů (Ambras-Bechyně)*. *Opera Historica*, 9, 2000, č. 8, s. 137–161. Také je možné, že inspiraci pro jejich vznik byla Petrův pobyt na hradě Dillenburgu, viz PÁNEK, Jaroslav: *Zahraniční cesty posledních Rožmberků a jejich kontakty s evropským prostředím*. *Opera historica*, 3, 1993, s. 17.

⁸² PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 84.

⁸³ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 426.

⁸⁴ Datum narození Kateřiny není přesně znám, spadá do let 1565 až 1567. Jejími rodiči byl Václav Rokytický z Ludanic a Johanka z Lomnice. Po smrti svého otce se stala úplným sirotkem. Jejím poručíkem byl tehdejší moravský hejtmán Zachariáš z Hradce, který je zodpovědný za rozkradení velké části jejího dědictví. Kateřina byla poslední příslušnicí rodu Ludaniců, který pocházel z Uher, a v průběhu 15. století se usadil na Moravě, kde získal mocenský vliv a zařadil se mezi zdejší významné rody, viz NĚMEC, Bohumír: *Rožmberkové. Životopisná encyklopedie panského rodu*, České Budějovice 2001, s. 110–111. Také v *Životy posledních Rožmberků II*, s. 444.

⁸⁵ BŮŽEK, V. – HRDLIČKA, J.: *Dvory*, s. 92.

⁸⁶ JANÁČEK, Josef: *Velké osudy*, s. 102.

⁸⁷ BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 33.

mohl cítit zášť proto, že nechala samotného svého syna Jana, Petrova milovaného synovce.⁸⁸ V srpnu roku 1589 se ovšem všichni Rožmberkové i se svými partnery setkali na Českém Krumlově a opět mezi sebou navázali srdečné vztahy.⁸⁹

Významnou roli ve zlepšení vztahu Petra s Vilémem pak sehrál hlavně hofmistr Metych, který Petra žádal o návštěvy, když došlo ke zhoršení Vilémova zdravotního stavu. Kromě toho ho také pravidelně informoval o jeho aktuálním stavu. Petr si uvědomoval vážnost nemoci svého bratra a dělal vše proto, aby mu pomohl, nebo alespoň mu nepřitížil a od té doby jej pravidelně navštěvoval.⁹⁰ Velká rána oba bratry zasáhla v roce 1591, kdy se stali posledními mužskými zástupci rodu, protože zemřela jejich sestra Eva.⁹¹ Roku 1592 pak zemřel i Vilém z Rožmberka.⁹² Petr se najednou stal posledním vladařem rodu. Detailnější popis událostí, které následovaly po smrti Viléma a převzetí moci Petrem následuje níže.

Po oficiálním převzetí moci nad panstvím, byl Petrovi Rudolfem II. dán čestný titul vysoce urozeného.⁹³ Tato formalita souvisela se starými privilegii Rožmberků, která jim byla dána zemským právem.⁹⁴ Poté se Petr na konci šestnáctého století proti své vůli zúčastnil tažení do Uher proti Osmanům,⁹⁵ jehož část si musel i sám financovat.⁹⁶ Zároveň byl tehdy jmenován do hodnosti nejvyššího polního hejtmána.⁹⁷

Po konci bojů pak Petr začal být zase sociálně aktivní. Podnikal četné cesty za císařem do Prahy a navštěvoval další šlechtice. Toto období ale bylo pro Petra problematické, a to nejen kvůli krátkému sporu s císařem Rudolfem II., ale i kvůli nemoci Kateřiny. Dalším problémem bylo vyřešení dědické otázky majetku rodu Rožmberků. Jedním z největších kandidátů byl jeho synovec Jan Zrinský ze Serynu.⁹⁸ Ozývaly se ale také katolické hlasy, kupříkladu Volf Novohradský z Kolovrat, či Vilém Slavata, příbuzný Petra Voka přes sestřenicí a současně nový dědic pánů z Hradce. Krom Slavaty si naděje dělali také Švamberkové. Ti se oháněli starou rodovou smlouvou o vzájemném dědění majetku z roku 1484.⁹⁹

Velkou ranou pro Petra byla smrt jeho ženy.¹⁰⁰ Dále musel kvůli stálým dluhům prodat panství Český Krumlov Rudolfu II.¹⁰¹ Následně Petr musel své sídlo přesunout do Třeboně, kde

⁸⁸ Tamtéž, 33.

⁸⁹ *Životy posledních Rožmberků I*, s.355.; PÁNEK, J.: *Vilém z Rožmberka*, s. 283.

⁹⁰ Tamtéž, s. 283.

⁹¹ *Životy posledních rožmberků I*, s. 362.

⁹² *Životy posledních Rožmberků II*, s. 506.

⁹³ Tamtéž, s. 505.

⁹⁴ VESELÝ, Josef: 367. schůzka: Cesta Petra Voka z Bechyně přes Krumlov do Třeboně. In: <https://dvojka.rozhlas.cz/367-schuzka-cesta-petra-voka-z-bechyne-pres-krumlov-do-trebone-7939500> [cit. 25. 02. 2023].

⁹⁵ BŘEZAN, V.: *Rožmberské kroniky krátký a summovní výtah*, s. 184.

⁹⁶ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 522.

⁹⁷ Petr Vok měl tuto funkci převzal s rozpaky, a hlavním důvodem, proč ji přijal, tak kvůli tomu, že příslušela jeho rodu. Viz PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 278.-283., také v *Životy posledních Rožmberků II*, s. 517.

⁹⁸ Janovi dokonce sháněl nevěstu, viz *Životy posledních Rožmberků II*, s. 548. Ke svatbě poté došlo 7. listopadu 1600 s Marií Magdalenou z Kolovrat, viz *Životy posledních Rožmberků II*, s. 552.

⁹⁹ JURÍK, Pavel: *Jihočeské dominium*. Praha 2008, s. 65.

¹⁰⁰ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 556.

¹⁰¹ KAVKA, František: *Zlatý věk Růží: kus české historie 16. století*. Praha 1993, s. 127.

také dožil.¹⁰² I přesto, že hodnota panství Rožmberků klesala, z hlediska rozlohy se Petr stále řadil mezi nejbohatší velmože v Čechách.¹⁰³

Ke sklonku života se nemocný Rožmberk účastnil tajných jednání, která byla vedena proti Rudolfovi II. Je znám i tím, že vyplatil pasovská vojska, která Rudolf poslal do Čech v roce 1609. Petr se také řadil mezi důležité účastníky během jednání mezi českými a rakouskými stavy.

Petr Vok zemřel roku 1611.¹⁰⁴ Spolu s ním zanikl rod Rožmberků a postupně došlo k úpadku jejich majetku, včetně panství na Třeboni. Jeho správou byl pověřen rod Švamberků, ale jim se už nepodařilo navázat na úspěšný rozmach za jejího předešlého rožmberského pána. V rámci následujících událostí – stavovských bojů a třicetileté války byla Třeboň skoro zničena. Během této doby byla na krátkou dobu i útočištěm samotného Fridricha Falckého.¹⁰⁵

Můžeme říct, že alespoň částečně žil odkaz rodu a také Petra Voka v jeho synovci Janu Zrinském ze Serynu, který si postupně s Petrem vybudoval velmi kladný vztah a navštěvoval ho od konce 90. let 16. století, až do jeho smrti. Staral se o zdraví strýce a zároveň spolu řešili složité životní situace, které zahrnovaly jak problémy Rožmberka, tak i Jana. Petr v něj vkládal důvěru a zároveň k němu měl velké sympatie, kvůli brzké smrti Janova otce ve válce s Osmanskou říší, kdy jeho smrt byla důležitá pro zdržení Osmanů a záchranu rakouských vojsk. Také ale z důvodu, že jelikož s Kateřinou nebyl schopný zplodit mužského potomka, tak v Janovi viděl svého možného nástupce.

Odkaz Petra Voka ale žije nadále. Nejen kvůli novým nálezům a záhadám, které se nachází v hrobce Rožmberků.¹⁰⁶ Není totiž znám pouze jako šlechtic, ale také jako velký mecenáš a sběratel umění. Později také založil knihovnu Rožmberků, jejíž správou pověřil Václava Březana. Mezi další, Vokem podporované historiky patřili např. Daniel Adam z Veleslavína či Jan Kocín z Kocinétu.¹⁰⁷ Sponzoroval také tvorbu českobratrských autorů Matouše Konečného a kazatele Matěje Cyruse.¹⁰⁸ Nemůžeme ovšem říct, že by jeho bratr Vilém umění ignoroval. Zaměřoval se ale na podporu spisovatelů, kteří se hlásili k tovaryšstvu Ježíšovu. Krom spisovatelů pak byl na rozdíl od Petra velký podporovatel hudby.¹⁰⁹ Od šedesátých let 16. století se pak Vilém společně s Petrem začal zajímat o alchymii.¹¹⁰ Alchymistické dílny v Třeboni se zařadily mezi jedny z nejlepších v Evropě.¹¹¹

Výše jsem naznačil také osudy Petrova bratra, Viléma. Je hodno zmínit ještě fakt, že Vilém byl zdatný politik. Krátce po začátku své kariéry se domáhal o návrat výsadního postavení Rožmberků mezi dalšími šlechtici. To mělo za následek rozsáhlý soudní spor v letech 1554-

¹⁰² *Životy posledních Rožmberků II.* s. 562.

¹⁰³ FUČÍKOVÁ, Eliška – GAŽI, Martin a kol: *Rožmberkové: rod českých velmožů a jeho cesta dějinami.* České Budějovice 2011, s. 114.

¹⁰⁴ Jeho smrtí se zabýval například: THOMAYER, Josef: *Nemoc Petra Voka z Rožmberka.* In: THOMAYER, Josef: *Ze zápisů lékaře.* Praha 1977

¹⁰⁵ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra,* s. 11.

¹⁰⁶ MAREŠ, Jaroslav: *Odborníci rozluštili záhadu tajemného prstenu na rakvi Petra Voka z Rožmberka* In: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/magazin-historie-odbornici-rozlustili-zahadu-tajemneho-prstenu-na-rakvi-petra-voka-z-rozemberka-218543> [cit. 24.02.2023].

¹⁰⁷ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk,* s. 140.

¹⁰⁸ BŮŽEK, V. – HRDLIČKA, J.: *Dvory,* s. 159.

¹⁰⁹ HORYNA, Martin: *Vilém z Rožmberka a hudba.* Opera historica 1993, s. 257-264.

¹¹⁰ *Tamtéž,* s. 158.

¹¹¹ VOREL, Petr: *Velké dějiny země Koruny české. Svazek VII, 1526-1618.* Praha 2005, s. 369

1556. Spor nakonec vyšel lépe pro Rožmberka. Došlo k obnovení výsad rodu Rožmberků a Vilém se stal ústřední postavou české politiky.¹¹²

¹¹² PÁNEK, Jaroslav: *Život renesančního kavalíra*, s. 44.

1. Poslední Rožmberk

V následujících podkapitolách se budu detailně věnovat časovému horizontu let 1592 až 1596, začátek tohoto období je spojován zejména s děním na hranicích s Osmanskou říší, kdy byl očekáván konflikt.¹¹³ Nejdříve se budu zabývat děním, které ovlivňovalo Petra, následovat bude popis návštěv a poté samotná analýza návštěv a návštěvníků, se kterými se setkal na svém panství, buď v Českém Krumlově, nebo v jeho sídle v Praze – Rožmberském paláci. V rámci analýzy jsou zahrnuti všichni jedinci, kteří se tam s ním setkali. U návštěvníků jsou sledována následující hlediska – délka návštěv, stavovská příslušnost a také jejich konfese. Z důvodu, že nedocházelo k opakovaným návštěvám jednotlivců, tak se nebudu v rámci této podkapitoly zabývat počtem jejich návštěv. Jak jsem v úvodu naznačil, tuto kapitolu pojmám jako těžkou životní fází Petra, kdy na něj přešla všechna zodpovědnost v rámci rodu Rožmberků a nemohl se spoléhat na pomoc svého bratra Viléma, a zároveň jak i Jaroslav Pánek trefně toto období popsal jako: „hledání pevné půdy pod nohama“.¹¹⁴

1.1. Klíčové události let 1592–1596

90. léta byla spojena s počátkem třetí dekády vlády Rudolfa II., se kterou je spojeno nejen náhlé přesunutí panovnického sídla z Vídně do Prahy,¹¹⁵ ale také velký rozvoj věd, který souvisí zejména s příchodem věhlasných učenců na jeho císařský dvůr – jednalo se o začátek takzvané rudolfínské doby. Mezi ony učence patřil kupříkladu Tycho de Brahe, Jan Kepler, či Tadeáš Hájek z Hájku, k jehož zásluhám můžeme připočítat také rozvoj lékařských věd.¹¹⁶ Zároveň se svým stylem vlády odlišil od svého otce Maxmiliána II.¹¹⁷ Mezi další výrazné změny, které Rudolf provedl patřil bezesporu přechod na gregoriánský kalendář.¹¹⁸ Rudolf II. v rámci přesunu sídla do Prahy provedl také velkou přestavbu Pražského hradu.¹¹⁹ Přesun sídla panovníka ale nebyl pozitivně přijat v celé monarchii. Zejména v Uhrách se ukázal jako problematický, protože přesun úřadů znamenal velký problém pro jejich stavy, čímž zároveň došlo k snížení jejich počtu na císařském dvoře.¹²⁰ Ti se postupně rozhodli k šíření svého vlivu především ve Vídni, kde navázali uherští stavové vztahy nejen s rakouskými stavy, ale také s bratrem Rudolfa – Matyášem.¹²¹ V roce 1593 došlo k pokusu o povstání, které vedl Jiří

¹¹³ PÁNEK, Jaroslav: *Podíl předbělohorského českého státu na obraně střední Evropy proti osmanské expanzi*. Český časopis historický, 36, 1988, s. 870.

¹¹⁴ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 135–152.

¹¹⁵ BŮŽEK, Václav: *Les cours Habsbourg et la noblesse du royaume de Bohême entre 1526 et 1620*. Histoire, Économie et Société, 26, 2007, č. 3, s. 17.

¹¹⁶ VOREL, P.: *Velké dějiny*, s. 365.

¹¹⁷ EHRENPREIS, Stefan: *Die Ratgeber Kaiser Rudolfs II. in der Zeit des Bruderzwists*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 94.

¹¹⁸ VOREL, P.: *Velké dějiny*, s. 341.

¹¹⁹ HAUSENBLASOVÁ, Jaroslava – HOJDA, Zdeněk: *Pražský rudolfínský dvůr mezi hradem a městem*. Opera historica, 3, 1993, s. 124.

¹²⁰ PÁLFFY, Géza: *Allies and competitors of the crown: the Hungarian Estates, Stefan Bocskai and Archduke Matthias 1604-1608*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 371.

¹²¹ Tamtéž, s. 372.

z Lobkovic, s cílem svrhnout císaře Rudolfa. Nebyl ale úspěšný, došlo k jeho zadržení a potrestání. To spočívalo ve ztrátě jeho jmění a doživotnímu žaláři.¹²²

Nyní bych se chtěl věnovat události, která citelně otrásla zdánlivým klidem těchto dní. Je ovšem důležité zmínit, že někteří mezi tyto události započítávají i smrt Viléma z Rožmberka, tomu se ovšem detailněji věnuji níže. V roce 1591 došlo k útoku, který byl vedený Hasanem Predojevicem na pevnost Sisak, díky pomoci rakouských vojsk došlo k ohromné porážce Osmanů, při níž padl i sám Hasan.¹²³ To ale neznamenalo konec osmanských snah, právě naopak – o dva roky později se v červnu roku 1593 pokusili o další útok. Jejich cílem bylo dobytí Sisaku a následné tažení na Záhřeb, znovu se ale setkali s neúspěchem – proti rakouskému vojsku, které bylo doplněné o chorvatskou domobranu, neměli šanci. Osmané se ale stále odmítali vzdát a podnikali další útoky, kdy se jim podařilo na krátkou dobu obsadit i dvě pevnosti nepřítele.¹²⁴ Tyto konflikty pak vedly k události známé jako patnáctiletá válka.¹²⁵

V prvních letech války propukaly hlavně menší bitvy, v jejichž rámci byl zapojen i Matyáš, bohužel jeho snahy se většinou nesly ve znamení neúspěchu, zklamání, či fiaska. Kvůli jeho pozici ovšem nemohl být brán jako viník. Pomyslnou černou ovci se stal jeho spolubojovník, velitel Rábské pevnosti, kterého nechali veřejně popravit ve Vídni.¹²⁶ Změna k lepšímu nastala pro Habsburky s příchodem Karla z Mansfeldu,¹²⁷ a také následné reforma habsburské armády, díky níž došlo k jejich velké ofenzivě. Tyto úspěchy zároveň vedly Rudolfa k myšlence rekatolizace luteránských Uher, jeho snahy ale byly marné a vyústily v povstání Štěpána Bočkaje, které vyřešil až jeho bratr Matyáš uzavřením míru v roce 1606.

Samotná osoba Rudolfa II. je dodnes pozoruhodná, opředena mnoha legendami a zároveň se jedná o vděčný námět pohádek z minulého století.¹²⁸ Od poloviny 90. let 16. století se Rudolf II. začíná vytrácet z politického života a nechává si předkládat zprávy z jednání v soukromí.¹²⁹ S tím také souvisí vybudování krytých dřevěných chodeb po pražském hradě, díky kterým mohl mlčky sledovat dění, aniž by byl pozorován.¹³⁰ Po roce 1600 a s následným vzestupem Matyáše se zvyšovala také nedůvěra Rudolfa vůči svým služebníků.¹³¹ Byť započal třetí dekádu své vlády a v roce 1590 už měl 38 let, tak stále neměl potomka a odmítal se oženit.¹³² I když máme záznamy o jeho milostných poměrech, kupříkladu s Kateřinou Stradovou, tak k uzavření manželského svazku se za svůj život neodhodlal. Jsou nám známy i osudy některých jeho levobočků, jako je třeba Don Julius Caesar, o jehož osudu se zmíním níže.

¹²² PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 114, 115.

¹²³ JANÁČEK, Josef: *Rudolf II. a jeho doba*. Praha 2003, s. 325.

¹²⁴ HOWARD, Douglas A.: *A history of the Ottoman empire*. Cambridge 2017, s. 137.

¹²⁵ VOREL, Petr: *Velké dějiny*, s. 431. Zahraniční politikou Rudolfa II. se zabývá kupříkladu PROCHÁZKA, Jiří: *Habsburská monarchie a státy východní Evropy v obraně proti Turkům na konci 16. století*. Časopis Matice moravské, 108, 1989, s. 257-273.

¹²⁶ ČECHURA, Jaroslav: *České země v letech 1584-1620*. Praha 2009, s. 38.

¹²⁷ BŮŽEK, Václav – SMÍŠEK, Rostislav: *Habsburkové. Země koruny české ve středoevropské monarchii*. Praha 2017, s. 95.

¹²⁸ Osobností Rudolfa se zabýval kupříkladu: EVANS, Robert J. W.: *Rudolf II. a jeho svět*. Oxford 1973.

¹²⁹ EHRENPREIS, S.: *Die Ratgeber Kaiser*, s. 95.

¹³⁰ HAUSENBLASOVÁ, J. – HOJDA, Z.: *Pražský rudolfinský dvůr*, s. 125.

¹³¹ EHRENPREIS, S.: *Die Ratgeber Kaiser*, s. 100.

¹³² EVANS, Robert J. W.: *Rudolf II. a jeho svět*. Oxford 1973, s. 79.

1.2. Petrovy návštěvy mezi lety 1592–1596

V této podkapitole se zabývám detailnějším popisem Petrových návštěv ve sledovaném období let 1592–1596. Jsou zde zmíněny i návštěvy, které jsem nezahrnul do podrobné analýzy v následujících podkapitolách návštěvy mimo panství Český Krumlov a jeho sídlo v Praze – Rožmberský palác. Dále se už budu věnovat samotné analýze návštěvníků Petrova panství, zkoumat budu délku jejich návštěv, stavovskou příslušnost a konfesi.

V roce 1592 se v rámci tří královských oslav vydal Petr za Vilémem na Český Krumlov, kde setrval 5 dní a dle Březana: „s panem bratrem svým v lásce konversírovav.“¹³³ V květnu se konala svatba Kryštofa Pruskovského s Kunhutou z Gutnštejna, na kterou byl Petr Vok pozván společně se svou ženou, obřad se konal v domě Jana Václava z Lobkovic.¹³⁴ Následně Vilém přijel do Prahy a Vok k této příležitosti nachystal pro svého bratra velkolepé přivítání.¹³⁵ Jako by tušil, že to bude Vilémova poslední cesta – bohužel během svého pobytu v Praze se zdravotní stav Viléma zhoršil. Byť byl některými nabádán k tomu, aby se vydal do Loreta, kde ho měli uzdravit,¹³⁶ jeho zdravotní stav mu dlouhou cestu do Itálie neumožňoval, navíc Vilémovým snem bylo vrátit se na panství Český Krumlov a tam pokojně skonat. Bohužel se mu tento sen nespínil a Vilém zemřel v Praze poslední srpnový den roku 1592.¹³⁷

Smrt Viléma z Rožmberka byla velkou ranou nejen pro rod Rožmberků, ale také pro celou českou stavovskou politiku. S Vilémem odešla velká osobnost, která svým mimořádným talentem pro diplomacii převyšovala nejen další české aristokraty, ale i habsburské panovníky. Zásadním způsobem se podepsal pod program české stavovské obce.¹³⁸ Zároveň jeho smrt můžeme brát jako jeden z milníků politického vývoje české stavovské obce, kdy přišla o jednoho z největších českých politiků z doby raného novověku. Z historického hlediska se také stal prvním a zároveň posledním českým šlechticem, který byl zvažován na pozici krále v Polsku.¹³⁹ Petr Vok se ocitl v nelehké situaci, protože na rozdíl od svého bratra nebyl křesťanem, neměl takové zkušenosti s politikou jako on, na poměry rodu Rožmberků se jednalo už o staršího muže, s čímž souvisel i fakt, že dosud neměl potomka, který by po něm převzal vládu a zároveň zde byly jeho minulé spory s rybníkáři, jež mu někteří stále zazlívali. Nedůvěřivě pohlíželi také na jeho manželku Kateřinu, u které se postupně rozvíjela duševní nemoc.

V průběhu září Petr oficiálně převzal vládu nad panstvím a stal se dvanáctým panovníkem rodu Rožmberků, následně se konaly tradiční ceremonie, na kterých mu poddaní přísahali věnost,¹⁴⁰ načež své sídlo přesunul do Českého Krumlova. Zároveň se mu oficiálně dostalo dědictví po Vilémovi. To zahrnovalo 18 panství, 34 městeček a 750 vesnic, ve kterých dohromady žilo 100 000 poddaných. Celé panství Rožmberků se na sklonku 16. století řadilo mezi největší aristokratické državy. Bohužel bylo zatíženo dluhy – jedna třetina majetku, kterou

¹³³ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 505.

¹³⁴ *Tamtéž*, s. 506.

¹³⁵ PÁNEK, J.: *Vilém z Rožmberka*, s. 283.

¹³⁶ *Životy posledních Rožmberků I*, s.364.

¹³⁷ *Tamtéž*, s.365.

¹³⁸ PÁNEK, J.: *Vilém z Rožmberka*, s. 285.

¹³⁹ *Tamtéž*, s. 290-292.

¹⁴⁰ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 507.

Petr zdědil po Vilémovi byly dluhy, a počet jeho věřitelů se pohyboval okolo 250 jedinců.¹⁴¹ Když Petr prováděl kalkulace majetku, přičetl k dlužné sumě ještě své dluhy a dosáhl hodnoty, která se měla pohybovat okolo jednoho milionu míšeňských kop.¹⁴² U Petra souvisely dluhy zejména s jeho prohřešky z mládí, u Viléma se mezi důvody řadila zejména snaha zachování hodnoty a prestiže domácího dvora, jejím výsledkem ale bylo hlavně úvěrové zatížení.¹⁴³

Mezi další důvody dluhů Viléma můžeme zařadit jeho pošetilé chování vůči své manželce Polyxeně. Nejprve její rodině v roce 1591 odpustil věno, které měl dostat, ale také převzal dluhy jejího bratra Jana z Pernštejna, které se pohybovaly v částce okolo 15 tisíc míšeňských kop.¹⁴⁴ Na smrtelné posteli jí pak odkázal zahrady pod Pražským hradem a panství Roudnice nad Labem.¹⁴⁵ Další výdaje spojené s Polyxenou měl i Petr, který ji i celý její fraucimor financoval do Vánoc roku 1592.¹⁴⁶ Na druhou stranu je potřeba ocenit roli Polyxeny, která Petra podpořila během jednání s jeho katolickými odpůrci během jeho nástupu k moci.¹⁴⁷ Je také vhodné upozornit na to, že i když byl Petr člen Jednoty bratrské, tak nezaněvřel na bratrův odkaz a dále finančně podporoval jezuity, které na panství přivedl Vilém.¹⁴⁸

Jedním z prvních kroků Petra v nové funkci bylo zadržení Antonia Michaela, podvodného alchymisty, který obelstil Viléma a poškodil ho finančně a zdravotně.¹⁴⁹ Jeho majetek následně Petr daroval svému sekretáři Martinu Šurerovi z Waldthaimu.¹⁵⁰ Dále propustil část českokrumlovského služebnictva za účelem zeštíhlení výdajů.¹⁵¹ V říjnu se v Praze konal Vilémův pohřeb. Na poslední cestě byl doprovázen velkým smutečním davem, který byl tvořen mimo jiné zástupci církve, v čele se strahovským opatem Janem Loheliem.¹⁵² Průvod byl ozdoben smutečními korouhvemi, které nesl mimo jiné i Ferdinand Šlik, Jan z Valdštejna na Sedčicích, nejvyšší komorník českého království, a Štěpán Jiří ze Šternberka.¹⁵³ Petr Vok šel za rakví, společně s Adamem z Hradce a Janem Zrinským ze Serynu.¹⁵⁴ Průvod pak uzavírala vdova Polyxena. Druhý den se konal přesun těla Viléma do Českého Krumlova. Průvod doprovázel krom poddaných Petr Vok společně s Albrechtem z Fürstenberka a Adamem II. z Hradce, samozřejmě byla účast vdovy Polyxeny a jejího fraucimoru.¹⁵⁵ V prosinci téhož roku se dočkalo Petrovi cti, když mu Rudolf II. udělil titul vysoce urozeného.¹⁵⁶

Krom povinností spojených s organizací pohřbu a následného objednání pohřebního kamene měl Petr spoustu problémů, jež byly důsledkem výše zmíněných dluhů. Věřitelé Rožmberků si dělali velké naděje na jejich majetek a doufali, že dojde k jeho rozprodeji, čemuž

¹⁴¹ BŮŽEK, V. – HRDLIČKA, J.: *Dvory*, s. 23.

¹⁴² PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 110.

¹⁴³ VOREL, Petr: *Dvory aristokratů v renesančních Čechách*. Opera historica, 3, 1993, s. 147.

¹⁴⁴ RYANTOVÁ, Marie: *Polyxena z Lobkovic: obdivovaná a nenáviděná první dáma království*. 2. vyd. Praha 2022, s. 135.

¹⁴⁵ PÁNEK, J.: *Vilém z Rožmberka*, s. 283.

¹⁴⁶ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 111.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 111.

¹⁴⁸ EVANS, R. J. W.: *Rudolf II. a jeho svět*, s. 62.

¹⁴⁹ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 507, 508.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 512.

¹⁵¹ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 110.

¹⁵² *Životy posledních Rožmberků I*, s. 366.

¹⁵³ Tamtéž, s. 367.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 367.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 368.

¹⁵⁶ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 508.

se Petr snažil zabránit.¹⁵⁷ Byl si vědom faktu, že se mu nepodaří zachránit veškerý majetek a nezbývalo mu než užít lstí a triků – odhodlal se k fiktivním převodům majetku na jemu loajální a blízké osoby, hlavně pak na jeho ženu Kateřinu.¹⁵⁸ Bohužel po nátlaku ze strany věřitelů na Rudolfa II. byl nucen s ním jednat a prosit jej, aby upustil od obvinění, které na něj uvalil.

S Rudolfem opakovaně jednal z důvodu prominutí falzifikace, které se Petr dopustil. První jednání mělo proběhnout v lednu roku 1593, nakonec k němu ale nedošlo, protože mu Rudolf II. audienci neudělil.¹⁵⁹ Do Prahy se tehdy vydal společně se svou ženou Kateřinou.¹⁶⁰ V rámci příprav dalšího setkání jednal společně s Jiřím Popelem z Lobkovic a Jiřím Bořitou z Martinic.¹⁶¹ 25. února se Petr konečně dočkal osobního setkání s císařem Rudolfem, kde císař uznal odúmrtní právo po Vilémovi a vyřešil tím Petřům problém. Díky tomu také Petr získal potřebný čas, aby mohl rozhodnout, která panství prodá.

Po smrti Viléma byl Petr nucen účastnit se politických jednání, to se mimo jiné podepsalo i na faktu, že trávil daleko více času v Praze než na panství v Českém Krumlově, kam se vracel už jen zřídka. Důvodů bylo mnoho – jednak jednání s Rudolfem, dále také jednání vedená skrz sněmy. Na jarním sněmu Petr jednal v rámci pomoci saským vévodům Fridrichovi Vilému I. a Janu Kazimírovi, kteří jej požádali o pomoc v rámci otázky zahraničních lén České koruny na německém území.¹⁶² Pro Petra měl tento sněm větší význam ale v tom, že jeho synovec Jan Zrinský byl přijat jako obyvatel Království českého.¹⁶³ Zároveň se na tomto sněmu poznal se svým pozdějším dobrým přítelem Volfem Novohradským z Kolovrat, který nezkušeného Rožmberka varoval před plánovaným spiknutím Jiřího z Lobkovic proti císaři Rudolfovi II. Osobnosti Volfa se detailněji věnuji v dalších kapitolách, společně s hledáním důvodů, proč Petrovi tehdy pomohl.

V červnu pak Petr dosáhl dalšího cíle, když mu Rudolf vyhověl a vymazal zápis ze zemských desek, o který Vok usiloval už od ledna. Tím dosáhl toho, že formálně veškerý majetek Rožmberků patřil jeho ženě Kateřině, zároveň ale musela podepsat revers, kde se zavázala, že žádným způsobem nebude zasahovat do správy majetku bez souhlasu Petra.¹⁶⁴ V tomto měsíci pak ještě Petr obdržel dar od Fridricha IV. Falckého v podobě několika loveckých psů, které mu poslal na panství na Českém Krumlově.¹⁶⁵ V rámci zahraničních styků pak ještě z roku 1593 vyniká návštěva braniborského vyslance Jana Jiřího Braniborského, který na Českém Krumlově setrval čtyři dny.¹⁶⁶

V červenci se Petr vrátil na panství v Českém Krumlově a setrval zde až do poloviny září, kdy se vydal opět do Prahy. Možná zde setrval tak dlouho i kvůli zádušní bohoslužbě za Viléma, která se konala poslední srpnový den.¹⁶⁷ Zároveň si začal uvědomovat riziko osmanského nebezpečí kvůli začátku války s nimi a nařídil svým poddaným, aby vedli ctnostný a pobožný život bez neřestí, neboť podle něj tím měli zabránit jejich příchodu, Petrovy obavy

¹⁵⁷ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 110.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 112.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 112.

¹⁶⁰ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 509.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 509.

¹⁶² Tamtéž, s. 511.

¹⁶³ Tamtéž, s. 511.

¹⁶⁴ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 126.

¹⁶⁵ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 513.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 514.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 514.

z osmanského nebezpečí potvrzuje i skutečnost, že v únoru následujícího roku začal stavbu nové zbrojnice.¹⁶⁸ Výše jsem popisoval neshody, které mezi sebou Petr a Rudolf měli. V průběhu léta ale došlo k relativnímu zklidnění jejich vztahů. Za první krok můžeme považovat výše zmíněné smazání zápisu ze zemských desek, druhým krokem byl císařův dar v podobě Elišky Moskevské.¹⁶⁹ Poslední Rožmberk i Rudolf II. byli podporovatelé věd a nadšení sběratelé umění, císař chtěl pravděpodobně Petra potěšit unikátní kuriozitou, kterou ve své sbírce určitě neměl. Šlo o mladou dívku, která měla být trpasličího růstu a její váha se pohybovala okolo 16 kilogramů.¹⁷⁰ 22. září se Petr vydal zpátky do Prahy, kvůli sněmu, kde se mělo řešit osmanské nebezpečí.¹⁷¹

Petr v rámci snižování dluhů započal s rozprodejem panství Rožmberků. Mezi prvními panstvími, které prodal patřil Miličín, Helfenburk a Helfštýn. Díky těmto prodejům dokázal už v říjnu vyplatit částku ve výši 200 tisíc míšeňských kop.¹⁷² Velkými pomocníky mu byli Jiří Homut z Harasova a úředníci, kteří spolupracovali už s jeho bratrem Vilémem – Matyáš Fuch z Fuchýřova a Jan Benýdek z Veveří.¹⁷³ Bohužel se ale ani tyto prodeje neobešly bez potíží. Při prodeji Miličina narazil na problém, kdy Michal Španovský z Lisova, do jehož zástavby bylo panství převedeno, neplatil pravidelně domluvené částky, jež byl povinen platit. To nebylo jedinou komplikací, protože ani samotným poddaným se tato situace nelíbila a místo Michala Španovského favorizovali Voka. Dalším zádrhelem byl prodej panství Helfštýn, protože pro Kateřinu znamenal poslední památku na její dětství a loučení s ním bylo pro ni těžké.¹⁷⁴ Petr se snažil v rámci dohody nechat si bratrský sbor v Lipníku, byl ovšem neúspěšný.¹⁷⁵ To nebylo ale ani zdaleka největším problémem manželského páru, ale krizi jejich manželství se budu věnovat níže.

Počátek roku 1594 byl pro Petra nabitý jednáními o odprodeji dalších panství. Nejdříve se na Český Krumlov za Petrem vydal pasovský biskup Urban z Trenbachu, můžeme se domnívat, že důvodem k setkání byl prodej panství Haslach, jehož lenními pány byli pasovští biskupové.¹⁷⁶ Poté Petr vycestoval na Moravu, aby potvrdil všechny formální záležitosti, které byly spojeny s prodejem panství Helfštýn.¹⁷⁷ Následně se pak snažil o potvrzení jeho přednostního práva na zemských úřadech, bohužel ale vzhledem k indispozici císaře kvůli osmanskému napětí se tato snaha ukázala jako zbytečná.¹⁷⁸ Další problémy pak musel řešit ve vlastních úřadech, kdy došlo ke sporům mezi rožmberskými úředníky na Třeboni. Krom toho ale došlo k přijetí nového písaře, kterým se stal Václav Březan.¹⁷⁹ Petr se dále vracel do Prahy kvůli jednáním, která se týkala osmanského nebezpečí, a jejichž vrcholem bylo srpnové vyhlášení zemské hotovosti pro účely financování bojů.¹⁸⁰

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 518.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 514.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 514.

¹⁷¹ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 115.

¹⁷² Tamtéž, s. 112.

¹⁷³ Tamtéž, s. 112. U Fucha byla později odhalena zpronevěra financí, viz BŮŽEK, Václav: *Rytíři renesančních Čech*. Praha 1995, s.19-26.

¹⁷⁴ BŮŽEK, V. – HRDLÍČKA, J.: *Dvory*, s. 21.

¹⁷⁵ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 137.

¹⁷⁶ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 516.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 516.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 516.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 516.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 519.

Dalším úkolem jednání bylo zvolení velitele vojsk, jehož role by nespočívala ani tak ve vojenském taktizování, jako spíše v ekonomickém plánování, hlavně pak ve finanční podpoře vojsk. Mezi navržené kandidáty patřil Petr Vok, Jan z Valdštejna na Sedčicích a Jiří Bořita z Martinic – vzhledem k náboženství kandidátů se bral Bořita za jasného vítěze, kterého podporoval i pražský arcibiskup Zbyněk Berka z Dubé.¹⁸¹ Sám Petr se snažil této pozici vyhnout a důvodů měl spoustu – díky jeho obtížné finanční situaci nemohl utrácet další peníze za vojsko, rovněž se odvolával na své chabé zdraví a na fakt, že nemá zkušenosti s vedením vojsk.¹⁸² Na Petra opakovaně naléhal Adam z Hradce společně s dalšími pražskými místodržícími, aby pozici velitele přijal.¹⁸³ Vok ale stále počítal s faktem, že díky jeho konfesi nebude zvolen. Leč opak se stal pravdou a v srpnu Rudolf II. jmenoval Petra velitelem. Je možné, že Petr s touto pozicí nakonec souhlasil, protože během války byli účastníci tažení chráněni před vymáháním dluhů.¹⁸⁴ Během Petrovy absence byla správou rožmberského panství pověřena Kateřina, spolu s jeho místodržícími.¹⁸⁵

V září Petr dorazil do Znojma, kde se zdržoval v premonstrátském klášteře. Funkce vojska byla hlavně obranná, jejich expedice vedly hlavně do předpolí, do krátké vzdálenosti za hranicí Moravy s jediným účelem – pomoci, když dojde k nejvyššímu stavu nouze a v okolí Rábu, či Prešburku zaujmout obranné pozice a udržet nápor Osmanů.¹⁸⁶ Zlom přišel, když padla pevnost Ráb a Matyáš se domáhal pomoci moravských vojsk, což vedlo ke sporům, protože Moravané chtěli jít bránit Prešburk a Rakušané zase požadovali tažení k Vídni a pomoc Matyášovi. Nakonec dospěli ke kompromisu, kdy měli nejprve táhnout k Vídni a následně k Prešburku.¹⁸⁷ Považuji za vhodné zde poznamenat, že Petr do bojů nikdy přímo nezasáhl.¹⁸⁸

Zároveň si během tažení Petr vytvořil síť kontaktů mezi vojáky a důstojníky císařských pevností, které se nacházely na pohraničí mezi Uhrami a Osmanskou říší. Ti jej pak pravidelně informovali o různých aspektech osmanských vojsk – jejich počtu, vybavenosti a technice boje.¹⁸⁹ Tento zájem Petra o Osmany v něm setrval i po konci bojů – máme zprávy, že i na začátku 17. století dával svým úředníkům úkoly, aby při případných setkáních s válečnými veterány procházejícími panstvím Rožmberků zjišťovali detaily o Osmanech – jakou měli zbroj, či jak se chovali muslimové ke křesťanům. Mezi tyto informátory patřil kupříkladu Dětrich ze Schwendi.¹⁹⁰

O stavu tehdejšího vojska, kterému Petr velel máme informace i díky korespondenci, kterou vedl s Rudolfem II., kde si stěžoval hlavně na nedostatečné zastoupení šlechticů.¹⁹¹ Vyzdvihnout naopak můžeme roli Moravanů, kteří poté, co se doslechli o dobytí pevností Ráb

¹⁸¹ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 116.

¹⁸² *Životy posledních Rožmberků II*, s. 715.

¹⁸³ *Tamtéž*, s. 519.

¹⁸⁴ BŮŽEK, V. – HRDLIČKA, J.: *Dvory*, s. 20.

¹⁸⁵ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 520.

¹⁸⁶ PÁNEK, Jaroslav: *Zahraniční cesty posledních Rožmberků a jejich kontakty s evropským prostředím*. Opera historica, 3, 1993, s. 22.

¹⁸⁷ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 121.

¹⁸⁸ BŮŽEK, V. – HRDLIČKA, J.: *Dvory*, s. 164.

¹⁸⁹ *Tamtéž*, s. 165.

¹⁹⁰ *Tamtéž*, s. 165.

¹⁹¹ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 130.

vyslali k Petrovi posily – pana Jáchyma Haugvice z Biskupic a rytíře Václava Zahrádeckého ze Zahrádek.¹⁹² Největší výdaje, které Petr za toto tažení měl, byly za platy žoldnérů.¹⁹³

Petr ale neřešil pouze boje s Osmany. Zároveň musel řešit manželskou krizi. Její počátek můžeme nalézt už ke konci osmdesátých let, kdy se projevil věkový rozdíl manželů a Kateřina měla navázat vztah s jedním z mladých komorníků svého manžela.¹⁹⁴ Mezi další rány patřilo, když najednou sama odjela na svá moravská panství, aniž by to komukoliv oznámila. Petr se ale nezachoval jako většina tehdejších manželů – za nevěru ji netrestal, pouze jí domlouval. Jejich manželství ale postupně nabralo pouze formálního statutu.¹⁹⁵ Bylo tomu tak i z dalších důvodů, mezi které se řadil rozvoj její duševní nemoci. Během pobytu Petra ve Znojmě mu často domlouvala, nevěřila, že je ve Znojmě, myslela si, že je v Praze. Tyto změny byly pro Voka zdrcující, neboť v ní ztratil životní oporu, a i přes obtížnou situaci se snažil ulehčit jí její poslední roky života a pokračoval ve velkých útratách za její fraucimor. Ten byl nákladný kvůli náročnému zvládnání psychicky nemocné Kateřiny. Pomocnou ruku chtěl Petrovi podat bratrský kněz Matouš Konečný, který mu věnoval spisek, kde popisuje příčiny, za kterých by se mohli nechat rozvést, mezi něž patřilo i bezdůvodné opuštění manžela.¹⁹⁶ K rozvodu ale nedošlo, můžeme se pouze domnívat, proč tomu tak bylo – zdali byla hlavním důvodem skutečná láska Petra ke Kateřině, kterou by potvrdzovaly i vydatné náklady za fraucimor či jeho až lhostejný přístup k nevěře, nebo zda se jednoduše jednalo o nechuť se znovu ženit a ještě více si tak popudit katolickou opozici.

V listopadu se pak i díky změnám na válečné hranici mohl Petr vrátit domů na panství Český Krumlov, kde setrval 10 týdnů.¹⁹⁷ S sebou si dovezl na památku několik osmanských šavlí.¹⁹⁸ Musel se ale potýkat s finančními ztrátami, které byly spojeny s financováním válečného tažení, ku jeho prospěchu se mu podařilo prodat panství Prachatice a Vimperk, čímž svůj dluh alespoň částečně snížil. Novým majitelem těchto panství se stal Rudolf II.¹⁹⁹ V lednu roku 1595 se Petr opět vydal do Prahy kvůli dalším jednáním.²⁰⁰ Následně musel řešit problémy na svých panstvích, kdy nejprve v Bechyni došlo k povodni, poté zemřel jeden z jeho úředníků – Jakub Roudnický. Také jako problematický se opět ukázal Miličín, zde šlo o pokračování sporu s Michalem Španovským z Lisova.²⁰¹

V červnu se na Třeboni Petr setkal s pražským arcibiskupem Zbyňkem II. Berkou z Dubé. Zbyněk nejprve navštívil Třeboň a následně se vypravil do Českého Krumlova, kde setrval čtyři dny a pak jej Petr doprovodil na panství Kratochvíle.²⁰² Nešlo ale o jedinou vznešenou návštěvu, které se Petr dočkal. Zároveň na Český Krumlov dorazili potomci italského knížete

¹⁹² *Životy posledních Rožmberků II*, s. 522.

¹⁹³ HERMAN, Karel – VLADÁR, Jozef: *Rapports, co-rapports, communications tchécoslovaques pour le IV. congrés de l'Association internationale d'études du Sud-Est européen*. Praha 1979, s. 155.

¹⁹⁴ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 495.

¹⁹⁵ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 121.

¹⁹⁶ BŮŽEK, Václav – HRDLIČKA, Josef: *Věk urozených. Šlechta v českých zemích na prahu novověku*. Praha 2002, s. 333.

¹⁹⁷ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 526.

¹⁹⁸ BŮŽEK, Václav: *Die politische Rolle der Residenz Peter Woks von Rosenberg in Třeboň/Wittingau zur Zeit des Bruderzwists*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 314.

¹⁹⁹ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 120

²⁰⁰ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 526.

²⁰¹ Tamtéž, s. 527.

²⁰² Tamtéž, s. 528.

Virginia Orsina z Vlach, společně s Camillem Firmianem.²⁰³ Na základě pozdějšího bádání se můžeme domnívat, že návštěva souvisela se snahami italských Orsinů o zisk části dědictví po Vilémovi, také víme o jejich úspěchu, kdy jim Petr slíbil finanční zaopatření, s nímž mu ale musel pomoci Volf Novohradský z Kolovrat.²⁰⁴ Jejich původním cílem ovšem bylo přimět Petra, aby přijal za svého zástupce jednoho z potomků rodu Orsinů a tím zachoval rod při životě.²⁰⁵

V srpnu jeho cesty opět směřovaly do Prahy, kde přijal poselství knížete Alfonse II., vévody ferrarského a modenského, předpokládá se, že důvodem setkání mělo být předešlé setkání Petra s Orsiny.²⁰⁶ Následně se ale zase vracel do Českého Krumlova, kde za ním dorazil papežský nuncius Cesare Speziano,²⁰⁷ setkání s ním mohlo souviset se snahou o možnou rekatolizaci Voka.²⁰⁸ Zároveň mu Petr slíbil, že nenařídí sledování katolických kněží.²⁰⁹ V prosinci pak došlo ke dvěma důležitým úředním změnám – nejprve byl stanoven nový rožmberský spoluregent Bartoloměj z Fliesnbachu a následně se Kateřina Rožmberská vzdala vlastnických nároků na rožmberská panství. Šlo o formalitu a završení lsti, kterou Petr vymyslel za účelem efektivního prodání majetku Rožmberků a zabránění exekuce.

Formality předání majetku Kateřiny Petrovi proběhly v lednu roku 1596, můžeme mluvit o ideálním načasování provedení akce, protože u Kateřiny došlo k dalšímu zhoršení jejího zdravotního stavu.²¹⁰ I v tento rok byl Petr donucen k prodeji panství, mezi něž patřila Bechyně, kterou od něj koupil Adam ze Šternberka.²¹¹ Kromě toho musel také odprodat panství Rychleby, kde měli Rožmberkové vlastní mincovnu.²¹² Bohužel ani tyto prodeje ale nedokázaly zacelit ránu po dluzích a v roce 1602 Petr dospěl do fáze, kdy musel prodat i panství Český Krumlov Rudolfo II.,²¹³ své sídlo přemístil do Třeboně.²¹⁴

V dubnu měl Petr opět návštěvu z Itálie, tentokrát šlo přímo o knížete Virginia Orsina. Došlo mezi nimi k potvrzení dohod, které řešili minulý rok a Petr se zavázal k finanční podpoře Františka a Livie Orsini, kteří se po vyřízení všech formalit v červenci vydali na cestu domů.²¹⁵ Během těchto jednání provedl Petr ještě tři cesty do Prahy, které souvisely i se zasedáním zemského sněmu, kde mimo jiné schválili i soubor postupů, co dělat v rámci obrany před Osmany.²¹⁶ Nakonec se ale ukázalo větším problémem prosincové povstání ve Vitorazsku, kde sílil tlak vrchnosti na poddané, kteří se nacházeli v horší situaci, než poddaní z okolních

²⁰³ Tamtéž, s. 528.

²⁰⁴ BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 146.

²⁰⁵ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 716.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 529.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 529.

²⁰⁸ STLOUKAL, Karel: *Papežská politika a císařský dvůr na předělu 16. a 17. věku*. Praha 1925, s. 158.

²⁰⁹ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 144.

²¹⁰ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 530.

²¹¹ BŮŽEK, V.: *Die politische Rolle*, s. 314.

²¹² VOREL, Petr: *České šlechtické rodové ražby 16.—17. století*. In:

https://www.galerieceskesporitelny.cz/galerie/vystavy/16/katalog_tiskok_sml.pdf [cit. 24.02.2023].

²¹³ PÁNEK, J.: *Poslední Rožmberk*, s. 127.

²¹⁴ BŮŽEK, Václav: *Aristokratický dvůr a rezidenční město (Český Krumlov mezi 16. až 18. stoletím)*. Opera historica 5, 1996, s. 365.

²¹⁵ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 531.

²¹⁶ Tamtéž, s. 532.

panství.²¹⁷ Cílem jejich snah byl návrat k uspořádání z roku 1550.²¹⁸ Poslední událostí, o které se Březan z roku 1596 zmiňuje je účast Petra na pohřbu Adama II. z Hradce, mezi další významné účastníky patřil Václav Berka, Adam ze Šternberka, Karel ze Žerotína, Adam z Valdštejna a Jan Zrinský ze Serynu.²¹⁹

²¹⁷ Tamtéž, s. 716.

²¹⁸ WINKELBAUER, Thomas: *Bauer, Grundherr, Landesfürst Theorie und Praxis der Herrschaft über Land und Leute in den niederösterreichischen und böhmischen Ländern um 1600*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 9.

²¹⁹ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 532.

1.3. Délka návštěv

V této podkapitole se zaměřím na analýzu délky návštěv, kterou strávili návštěvníci na panství Český Krumlov a v Rožmberském paláci v Praze, přičemž získaná data budou následně pro větší přehlednost převedena do grafu. Pokusím se také zamyslet nad pohnutkami, které vedly šlechtice k návštěvě Petrova panství, z těch s největším počtem dní strávených na Českém Krumlově a Rožmberském paláci v Praze budou vybráni významní zástupci s vazbou k českým a okolním zemím, kteří budou detailněji popsáni v následujících podkapitolách. Délka návštěv se odvíjí od doby, kterou jednotlivci strávili na Petrově panství. V případech, kdy nelze jednoznačně určit délku pobytu, nebude tato návštěva započítána. Z důvodu, že nedocházelo k opakovaným návštěvám jednotlivců, tak se nebudu v rámci této podkapitoly zabývat počtem jejich návštěv. Za těchto kritérií jsem vybral k následné analýze 6 osob.²²⁰ Jako významné zástupce, které blíže popíši, jsem zvolil Zbyňka Berku z Dubé a Virginio Orsiniho.

Při pohledu na tabulku číslo 1 vidíme, že návštěvou v Českém Krumlově strávil nejvíce dní Zbyněk Berka z Dubé, který zde byl čtyři dny. Stejný počet dní zde strávil i Jan Jiří Braniborský, který byl ale zastoupen svým vyslancem, proto nebude uveden jako významný zástupce z okolních zemí, protože šlo o nepřímou návštěvu. Po jednom dni pak na Českém Krumlově strávili poslové knížete Alfonso II. d'Este, papežský vyslanec Cesare Speziano, pasovský biskup Urban z Trennbachu a Virginio Orsini.

1.3.1. Zástupce z Českých zemí

Jako významného zástupce z Českých zemí jsem zvolil Zbyňka Berku z Dubé, jenž byl pražským arcibiskupem, a někdy také mylně označován jako kardinál.²²¹ S Petrem Vokem se setkal v roce 1595, v červnu. Nejdříve krátce pobýval na jeho panství na Třeboni, následně dorazil do Českého Krumlova, kde setrval čtyři dny. Jeho další cesty vedly na panství Kratochvíle, kam jej poslední Rožmberk doprovodil.²²² Oficiálním důvodem setkání byla vizitace duchovenstva na Petrových panstvích.²²³

Další důvody jeho návštěvy můžeme spojovat s hrdinou následující podkapitoly – Virginiem Orsinim. Společně s Polyxenou z Lobkovic se dají označit za iniciátory následného setkání Petra s italskými Orsiny, kteří se snažili o zisk části rožmberského majetku. Můžeme předpokládat, že Zbyněk se snažil Petra přesvědčit, aby vyšel Orsiniům vstříc, o výsledcích jejich snah se zmiňuji níže. Mohl se ale také snažit o konverzi Petra na křesťanství, ve snaze obnovit silnou oporu křesťanů v rodu Rožmberků. Pokud by šlo u této teorii, tak vzhledem k následujícím událostem můžeme hovořit o Berkově neúspěchu. Pro členy Jednoty bratrské

²²⁰ Alfonso II. d'Este, Cesare Speziano, Jan Jiří Braniborský, Urban z Trennbachu, Virginio Orsini, Zbyněk Berka z Dubé.

²²¹ KROPÁČEK, Jiří: *Arcibiskupský palác v Praze. S historickým přehledem pražských arcibiskupů*. Kostelní Vydří 2012, s. 73.

²²² *Životy posledních Rožmberků II*, s. 528.

²²³ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 144.

dal postavit v Českém Krumlově nové modlitebny, Berka si kvůli tomu stěžoval i samotnému Rudolfovi II.²²⁴

1.3.2. Zástupce z okolních zemí

Nyní se zaměřím na Virginia Orsini, zástupce mentanské rodové větve. Rožmberkové si dávno zakládali na svém urozeném původu, který spojovali s italským rodem Orsini,²²⁵ spojícím prvkem obou rodů byl zejména podobný erb.²²⁶ Zájem ze strany Italů ale propukl zejména po smrti Viléma z Rožmberka, kdy doufali v získání části majetku. V červnu roku 1595 svého vzdáleného příbuzného navštívili potomci Virginia Orsiniho, František a Livie s cílem přimět Rožmberka, aby adoptoval jednoho z Orsinů za svého dědice. Jejich snahy nakonec byly částečně úspěšné, Petr nakonec souhlasil pouze s jejich finančním zaopatřením, se kterým mu pomohl Volf Novohradský z Kolovrat.²²⁷ Dá se předpokládat, že to bylo hlavní pohnutkou jejich styků s Rožmberkem. Mezi následek setkání se dá zařadit také následná intervence Petra, provedena posly od knížete Alfonse II., vévody ferrarského.²²⁸ Virginio už nedostal šanci k dalšímu nátlaku na Petra, po návratu domů byl zatčen za trestnou činnost a v témže roce popraven.²²⁹ Dále pak Rožmberka přemlouval jeho bratr Fabio.²³⁰

Známější osobou v dějinách je ale jmenovec Virginia – vévoda Bracciana.²³¹ Ten svou pozornost nesoustředil na získání moci, spíše se stejně jako Petr věnoval podpoře umění, dostalo se mu dokonce pocty pozvání na dvůr královny Alžběty I. Zde se měl setkat i se samotným Williamem Shakespearem, na jeho počest pak ve své hře *Večer tříkrálový aneb Cokoli chcete* vytvořil postavu Orsinia.²³² Z řad umělců nejvíce podporoval Giulia Cacciniho a Lucu Marenzia.²³³ Dále také podporoval sochaře, kupříkladu Rutilia Gaciho.²³⁴

²²⁴ Tamtéž, s. 144.

²²⁵ HRDLIČKA, Josef: *Jak se utváří paměť*. In: BŮŽEK, Václav: *Paměť urozenosti*, s. 71.

²²⁶ MAŤA, P.: *The false Orsini*, s. 172.

²²⁷ BŮŽEK, V.: *Aliance* s. 15.

²²⁸ *Životy posledních Rožmberků*, s. 529

²²⁹ Pánek, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 146.

²³⁰ WAGNER, T. – MAREŠ, F.: *O původu Vítkovců*, s. 229.

²³¹ MORUCCI, Valerio: *Poets and musicians in the Roman-Florentine circle of Virginio Orsini, Duke of Bracciano (1572–1615)*. *Early Music*, 43, 2015, č. 1, s. 53.

²³² Tamtéž, s. 53.

²³³ Tamtéž, s. 53.

²³⁴ GOLDBERG, Edward L.: *Artistic Relations between the Medici and the Spanish Courts, 1587-1621: Part I*. *The Burlington Magazine*, 138, 1996, č. 1115, s. 113.

Tabulka číslo 1, statistické znázornění délky návštěv na Petrových sídlech.

Jméno	Počet dní strávených na Petrových sídlech
Alfonso II. d'Este	1 den
Cesare Speziano	1 den
Jan Jiří Braniborský	4 dny
Urban z Trennbachu	1 den
Virginio Orsini	1 den
Zbyněk Berka z Dubé	4 dny

1.4. Stavovská příslušnost

V této podkapitole se zabývám stavovskou příslušností návštěvníků Petra v Rudolfském paláci, či Českém Krumlově. Důraz je kladen především na to, zdali se jednalo o šlechtice, kteří používali šlechtickou titulaturu Království českého. Tato část je uzavřena těmi, u nichž se z důvodu nedostatku pramenů, či literatury nepovedlo s jistotou určit stupeň jejich urozenosti. Zdrojem těchto informací mi byla především odborná literatura.²³⁵ V první části se zabývám analýzou toho, kteří návštěvníci byli zástupci panského a kteří rytířského stavu. Ve druhé části se zabývám úřady, které návštěvníci Petra Voka v sledovaném období zastávali. Na závěr této podkapitoly je prezentován graf, ilustrující poměr stavů, v němž se nacházeli Petrovi návštěvníci.

Při analyzování návštěvníků Rožmberka jsem došel k těmto výsledkům. Ze 6 sledovaných návštěvníků Petra Voka mezi lety 1592 až 1596, nezaznamenával nikdo titulaturu Království českého. Návštěvníci Petra byli buď říšskými šlechtici, či církevními hodnostáři.

Dalším problémem této podkapitoly je vymezení úřadů, které návštěvníci Petra Voka zastávali ve sledovaném období.²³⁶ Z vybraných sledovaných osob žádná nezastávala dvorský úřad, vysokou funkci zastával pouze Zbyněk Berka z Dubé, který byl pražským arcibiskupem

²³⁵ Zejména pak MAREŠ, PETR: *Obsazování úřadu krajského hejtmana v předbělohorském období a soupis krajských hejtmanů na základě dochovaných seznamů z let 1563/1564-1616/1617*. Praha 2009.; MAREŠ, Petr: *Soupis přisedicích komorního soudu Českého království v letech 1527-1620*. Praha 2013.; STARÝ, M.: *Přední klenot zemský: větší zemský soud Království českého v době rudolfské*. Praha 2014.; ŠTOURÁČOVÁ, J.: *Vývoj správních*.; PALACKÝ, F.: *Přehled současný*

²³⁶ V rámci této části byly opět velmi důležité práce MAREŠ, P.: *Obsazování úřadu*.; Týž: *Soupis přisedicích*.; PALACKÝ, F.: *Přehled současný*.; STARÝ, M.: *Přední klenot*.; Pro obecné poznatky pak ŠTOURÁČOVÁ, J.: *Vývoj správních*.

1.5. Konfese

Náboženské vyznání návštěvníků Petra, jímž se v této podkapitole zabývám, je skutečností poměrně složitou na jednoznačné určení. Využil jsem proto odbornou literaturu, a to hlavně studii Thomase Winkelbauera, či studie zaměřené na osudy jednotlivců.²³⁷ Je tomu tak především proto, že nemáme k dispozici pramen, který by celistvě předkládal seznam konfese obyvatel a zároveň bral v potaz jejich případné konverze, které je nutné brát v potaz už jenom z důvodu konverze samotného Petra Voka. Důvody přestoupení k jiné církvi byly různé, zejména ale souvisely s kariérním vzestupem v rámci císařského dvora. Otázka náboženství se postupně spojovala s úspěchem ve dvorských úřadech, až na výjimky byly důležité pozice obsazovány katolíky.²³⁸

Na náboženské myšlení Petra měl největší vliv Jiří Arnošt z Henneberka, zmíněný v úvodu této práce.²³⁹ Václav Březan pak v kronice zaznamenává v roce 1557, že díky přičinění hraběte z Henneberku se z Petra Voka stal luterán.²⁴⁰ Následně měl Petr problém s usazením se na dvoře ve Vídni kvůli jeho vyznání. Rožmberka zaujala na luterství hlavně myšlenka, že největší nadějí pro křesťana na jeho posmrtnou spásu je prostá víra v Boha. Okázalé církevní obřady a zjevné skutky neměly mít na posmrtný život žádný vliv.²⁴¹ Následně, se i díky své ženě Kateřině stal členem Jednoty bratrské.

Ze 6 vybraných návštěvníků Petra bylo 5 zástupců křesťanské víry a jeden luterán. Mezi zástupce křesťanů patřili Alfonso II. d'Este, Cesare Speziano, Urban z Trennbachu, Virginio Orsini a Zbyněk Berka z Dubé. Luteránem byl Jan Jiří Braniborský.²⁴²

²³⁷ WINKELBAUER, Thomas: *Konfese a konverze. Šlechtické proměny vyznání v českých a rakouských zemích od sklonku 16. do poloviny 17. století*. Český časopis historický 98, 2000, č. 3, s. 476-540.

²³⁸ OESTERREICHER, Jiří: *K rané rekatolizaci dolnorakouského panství Weitra v letech 1587–1589 s přihlédnutím k lokalitě tzv. českého Vitorazska, aneb poddaný v soukolí patrimoniálních a patronátních vrchností*. České Budějovice 2014. (nepublikovaná rigorózní práce), s. 16.

²³⁹ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 47.

²⁴⁰ *Životy posledních rožmberků II*, s. 380.

²⁴¹ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 47.

²⁴² BEESKOW, Hans-Joachim: "Go out, my heart, and look for Freud..." *On the historical context of Paul Gerhardt's songs*. Berlin monthly, 7, 1997, s. 18.

Graf číslo 1 znázornění konfese návštěvníků Petra mezi lety 1592-1596.

2. Rok 1608

V následujících podkapitolách se budu detailně věnovat roku 1608, který je spojován zejména s vydáním Majestátu na náboženskou svobodu, též známého jako Rudolfův majestát.²⁴³ Nejdřív se budu zabývat děním, které ovlivňovalo Petra Voka, následovat bude popis návštěv, které proběhly na panství na Třeboni, kde měl Petr Vok své sídlo. Nebudu zkoumat všechna setkání na Třeboni, ale pouze ta, která proběhla v tomto roce, a poté se budu věnovat samotné analýze jeho návštěvníků. U nich budou poté sledována následující hlediska – délka návštěv, počet návštěv, stavovská příslušnost a také jejich konfese.

2.1. Klíčové události roku 1608

Během této doby již můžeme sledovat pokles moci Rudolfa II. a velký vzestup české opozice. Jak Petr, tak i Rudolf byli v této době již starými vládci. Za jeden z významných milníků těchto let můžeme označit sjednání míru s Osmany,²⁴⁴ a příměří se Štěpánem Bočkajem roku 1606, které zařídil bratr Rudolfa II. Matyáš,²⁴⁵ jenž se postupně stále více dostával do centra dění, a to na úkor svého slabnoucího bratra,²⁴⁶ zároveň gradovala radikalizace náboženských a politických názorů v zemi.²⁴⁷ Rudolf ale nebyl ochoten předat moc a rozhodně ne Matyáši, se kterým měl spory.²⁴⁸

Za svého nástupce si Rudolf zvolil Ferdinanda Štýrského, který ale nebyl přijat ostatními. Jeho případné zvolení by bylo nepříjemné zejména pro nekatolíky. Ferdinand byl totiž znám násilným potlačením nekatolíků ve Štýrsku a postupně docházelo k dalším konfliktům namířeným proti nekatolíků. Během jednání v Řezně poslal Rudolf do svobodného říšského města Donauwörth vojska Maxmiliána Bavorského.²⁴⁹ Došlo zde totiž ke konfliktu protestantské městské rady s katolickou menšinou, kterou chtěl katolický císař podpořit. Díky těmto svízelným se sněm prodloužil až do jara 1608, kdy se bez jakékoliv domluvy rozešel, události z Donauwörthu se následně staly také jedním z důvodů ke vzniku tzv. protestantské Unie.²⁵⁰

Na počátku roku 1608 došlo k prvnímu veřejnému vystoupení proti císaři, když arcivévoda Matyáš svolal sněm do Prešburku. Právo na svolání sněmu měl v té době pouze císař. Sněm byl pro Matyáše úspěšný, na svou stranu získal uherskou a rakouskou stavovskou většinu, vzájemné spojenectví pak potvrdili uzavřením Prešburské dohody.²⁵¹

²⁴³ Tomuto dokumentu se detailněji věnuje: JUST, J.: 9. 7. 1609. Analyzovanému období zase: VOREL, Petr: *Velké dějiny země Koruny české. Svazek VII, 1526-1618*. Praha 2005, s. 341-540.

²⁴⁴ JANIŠ, Dalibor: *Stände versus Herrscher: Widerstandsrecht und Landrechte in den Böhmisches Ländern*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 301.

²⁴⁵ VOREL, P.: *Velké dějiny*, s. 427.

²⁴⁶ U Rudolfa se také od roku 1600 rozvinula duševní nemoc, viz JANÁČEK, Josef: *Pád Rudolfa II*. Praha 1973, s. 84.

²⁴⁷ JANIŠ, D.: *Stände versus Herrscher*, s. 301.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 301.

²⁴⁹ VOREL, P.: *Velké dějiny*, s. 348, 413.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 414.

²⁵¹ JANIŠ, D.: *Stände versus Herrscher*, s. 302.

Na Moravě se Matyáš dočkal podpory, protože byla na rozdíl od Čech daleko více zasažena následky války.²⁵² Moravští stavové zároveň brali podporu Matyáše jako obranu zemských svobod, na sněmu v Ivančicích odvolali císaři loajální zemskou vládu.²⁵³ Překvapením bylo, že mezi jeho podporovateli nebyli pouze evangelíci, ale také katolíci, v čele s Karlem z Lichtenštejna, na straně Rudolfa zůstala jen malá část Moravanů – radikální katolíci, kupříkladu Ladislav Berka z Dubé.²⁵⁴ Matyáš doufal, že mu hlavně podpora Karla staršího ze Žerotína pomůže s agitací v Čechách, obzvláště, když jedním z přátel Karla byl samotný Petr Vok. Petr ale neměl mnoho pochopení pro snahy Karla o nastolení vlády Matyáše, na obdržené dopisy s největší pravděpodobností nereagoval.²⁵⁵

V Čechách se naopak Matyáš setkal s odmítavou reakcí.²⁵⁶ Čeští stavové na sněmu v květnu roku 1608 dosáhli svých cílů a nesouhlasili s postupem Matyáše v Čechách.²⁵⁷ Moravští stavové byli z rozhodnutí českých stavů zklamaní. Čeští stavové totiž pragmaticky využili nemocného Rudolfa, který souhlasil se vším, jen aby si udržel moc.²⁵⁸ Dále došlo k uzavření Libeňského míru mezi Rudolfem a Matyášem, kterým byl Rudolf povinen veřejně zamítnout jakékoliv útoky na nekatolíky.²⁵⁹ V listopadu roku 1608 pak byl Matyáš uherskými stavy korunován na krále Uher.²⁶⁰ Krom toho ale musel Rudolf řešit i soukromé problémy spojené s jeho nemanželským synem donem Juliem d'Austria. Ten byl držen pod zámekem v Českém Krumlově, aby byl více pod kontrolou vzhledem k jeho nemoci, u které se předpokládá, že ji zdědil po svém otci.²⁶¹ V únoru pak v návalu šílenství zabil svou milenkou, a následně zohavil její mrtvolu. Následující rok Julius zemřel.²⁶²

V tomto období byl již Petr velmi nemocný a drtivá většina setkání se konala na jeho zámku v Třeboni. Je důležité mít na paměti Petrovo stáří a zároveň jeho význam jakožto posledního z rodu Rožmberků spolu s faktem, že se ho někteří lidé z jeho okolí snažili právě kvůli majetku a jeho moci využívat. Viděli, že je Petr již starý, nezbyvá mu na tomto světě mnoho času, a tak se snažili zajistit si alespoň nějaký podíl na moci Rožmberků. Zároveň, během tažení Matyáše do Čech byl často kontaktován vystrašenými obyvateli, kteří po něm žádali pomoc, ať už finanční, či poskytnutí útočiště v případě války.²⁶³

²⁵² VOREL, P.: *Velké dějiny*, s. 428.

²⁵³ JANIŠ, D.: *Stände versus Herrscher*, s. 302.

²⁵⁴ KNOZ, Tomáš: *Mähren im Jahre 1608 zwischen Rudolf und Matthias*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 360, 361.

²⁵⁵ VYBÍRAL, Zdeněk: *Stavovská Morava mezi Rudolfem II. a Matyášem. Vztahy mezi českou a moravskou reprezentací a konfederací z roku 1608*. Časopis Matice moravské. 116, 1997, s. 365.

²⁵⁶ VOREL, P.: *Velké dějiny*, s. 431

²⁵⁷ Tamtéž, s. 431.

²⁵⁸ Tamtéž, s. 431.

²⁵⁹ VYBÍRAL, Zdeněk: *Rivals in their own Land – Matthias' and Rudolf's Armies on the Fringe of the „Bruderzwist“*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 413.

²⁶⁰ PÁLFFY, Géza: *Allies and competitors of the crown: the Hungarian Estates, Stefan Bocskai and Archduke Matthias 1604-1608*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 395.

²⁶¹ GINDELY, Anton: *Rudolf II. und seine Zeit I-II*, Praha 1868, s. 337.

²⁶² JANÁČEK, J.: *Pád Rudolfa II.*, s. 156.

²⁶³ HRDLIČKA, Josef: *Die Folgen des Feldzuges für die betroffenen Territorien in den böhmischen Regionen*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 435.

2.2. Petrovy návštěvy v 1608

Na tomto místě bych se rád zabýval detailnějším popisem Petrových návštěv v roce 1608. Jsou zde zmíněny i návštěvy, které jsem nezahrnul do podrobné analýzy v následující podkapitole. Závěr je pak doplněn grafickým zobrazením počtu návštěv v průběhu roku. Nebudou zde ovšem zahrnuty styky, k nimž došlo mimo Třeboň, a to především kvůli nedostatku informací k nim a jejich nízkému počtu,²⁶⁴ zároveň ale můžeme konstatovat, že na základě všech setkání na Třeboni se umocnil její význam a stala se jedním z významných regionálních center, která dosahovala i nadnárodní úrovně.²⁶⁵

V roce 1608 měl Petr celkem 33 návštěvníků, z nichž bylo 15 následně vybráno k dalšímu průzkumu. Tyto detailněji zkoumané jsem určil na základě analýzy kroniky Václava Březana²⁶⁶ a přesně stanovených kritérií, z nichž prvním byla nutnost setkání na panství v Třeboni, které již Petr vzhledem ke svému stáří téměř neopouštěl a druhým pak byla doba zde strávená.

U některých návštěv se Březan pouze vágně zmiňuje o délce pobytu, tato setkání se proto nebudou do výsledné analýzy započítávat, stejně jako výjimečná setkání Petra Voka mimo hranice panství,²⁶⁷ či případy, kdy se určitý návštěvník již více v kronice nevyskytuje a ani nezastává důležitou pozici v rámci historického vývoje a novověké společnosti. Kromě těchto určujících charakteristik vybírám pouze ty jedince, jenž Březan označuje jménem či titulem.²⁶⁸

V lednu Petr měl celkem pět návštěv. Nejvíce dní zde strávil Jan Zrinský ze Serynu.²⁶⁹ Volf Novohradský z Kolovrat pak jedním s Petrem strávil čtyři dny a na Třeboň dorazil společně se svou ženou a synem Jáchymem.²⁷⁰ Rožmberka krátce navštívil i českobratrský šlechtic Přeck z Hodějova se svou rodinou a poté i Adam mladší z Valdštejna.²⁷¹

Na návštěvy hojným měsícem byl pak únor. Petr měl na návštěvě čtyři dny Václava Budovce z Budova i se synem Adamem.²⁷² Návštěva Budovce měla mít na Petra velký vliv. Do této doby totiž odmítal přijetí bratrského kněze a změně názoru Voka nepomáhaly ani přímluvy Matěje Cyra. Pouhé dva měsíce po rozhovoru s Budovcem přijal na třeboňském zámku nového kazatele bratrské šlechty, Šimona Věrníka.²⁷³ Dalším tématem jejich rozprav bylo informování Petra o nepovoleném sněmu moravských stavů.²⁷⁴ Po jednom dni pak u Petra strávili také jeho synovec Jan Zrinský ze Serynu, Mikuláš Vrtvajn a Adam mladší z Valdštejna. Příležitostí k setkání se stala blížící se Mikulášova svatba.²⁷⁵

²⁶⁴ Jde pouze o cestu Petra na panství Vitoraz a následné jednání ve Lnářích, které je ale zahrnuto v rámci popisu návštěvníků Petra Voka v kapitole 2.2.

²⁶⁵ BŮŽEK, Václav: *Die politische Rolle der Residenz Peter Woks von Rosenberg in Třeboň/Wittingau zur Zeit des Bruderzwists*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 308.

²⁶⁶ *Životy posledních Rožmberků II*.

²⁶⁷ Jde o návštěvu Petra na Vitorazu a Lnářích.

²⁶⁸ Tedy, když kupříkladu na Třeboň dojel Volf Novohradský s ženou a synem Jáchymem, započítám pouze Volfa a Jáchyma. Žena Volfa Novohradského není dále zmiňována a v rámci sledovaného období nehraje důležitou roli.

²⁶⁹ PÁNEK, J.: *Životy posledních Rožmberků II*, s. 582.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 589.

²⁷¹ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 180.; *Životy posledních Rožmberků II*, s. 589.

²⁷² *Životy posledních Rožmberků II*, s. 589.

²⁷³ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 185.

²⁷⁴ BŮŽEK, Václav: *Die politische Rolle*, s. 316.

²⁷⁵ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 590.

Na přelomu měsíce února a března navštívil Petra Hanibal z Valdštejna. Šlo o tehdejšího nejvyššího mincmistra Království českého.²⁷⁶ Hanibal dále pokračoval v cestě na Český Krumlov, aby zařídil obnovení městských rad v Rudolfově a Českém Krumlově.²⁷⁷ Zároveň, v březnu zaznamenáváme za tento rok první setkání Petra se zástupcem rakouských stavů, Fridrichem z Fürstenberka. Následně jej navštívil Adam mladší z Valdštejna společně s Georgem Erazimem Tschernembem.²⁷⁸

V dubnu došlo, k již výše zmíněnému příchodu nového kazatele Šimona Věrníka, který šestého dubna poprvé kázal.²⁷⁹ Zároveň měl 14. dubna probíhat sněm, ale kvůli absenci Moravanů a Slezanů se odročil. V rámci svých návštěv Petr navázal na velmi aktivní březen a dále pokračoval. Nejprve se setkal s Vilémem Slavatou, se kterým hovořil o možné účasti Moravanů na sněmu v Čechách. Dále pak jednal se zástupci rakouských stavů v čele s Fridrichem z Fürstenberka. Krom nich jej navštívili i Volf Novohradský z Kolovrat, Jan Klenovský z Klenového, Diviš Markvart z Hrádku a Karel z Kolovrat.²⁸⁰ Je pravděpodobné, že se snažili dohodnout na společné taktice vůči Matyášovi, aby dosáhli svých cílů. Poté pokračovali na schůzku k Adamu ze Šternberka a následně se vydali za arciknížetem Matyášem.²⁸¹

V rámci měsíců května, června a července máme o Petrových návštěvnících málo informací. Z května máme zaznamenáno pět návštěv, v červnu žádnou a v červenci čtyři, přičemž všechny proběhly na Třeboni. V květnu Petr jednal opět se zástupci rakouských stavů, kteří se jej snažili získat pro svou věc. Březen v červnu informuje pouze o událostech, které jsou spojeny především se správou panství Rožmberka, nikoli o setkáních Rožmberka se šlechtici. Důvodem může být konec sněmu v Praze, kdy byl 28. května Rudolf II. násilně donucen k tomu, aby svolal sněm, kde mělo dojít k projednání a přijetí všech požadavků stavovské obce.²⁸² Následně Matyáš táhl do Čech, kde chtěl jednat se stavy a císařem. K tomuto jednání došlo v Libni mezi 18. a 25. červnem, přičemž se jednalo o velmi dlouhá a problematická vyjednávání, kde se řešila otázka budoucnosti Moravy a jejího vládce, za výsledek se považuje uzavření libeňského míru.²⁸³

Bohužel stavové během těchto jednání nemohli využít autority Petra kvůli jeho špatnému zdravotnímu stavu, a tudíž byla jejich komunikace založena převážně na korespondenci. Pomocí dopisů mu agenti dodávali hlavně zprávy o dění a nejnovějších aktualitách v monarchii. Jedním ze zdrojů pro Petra byl Kristián z Anhaltu, který v Petrovi viděl možného mecenáše a člověka, který by mu zařídil společenský vzestup.²⁸⁴ Dalším zpravodajem Petra byl Volf Novohradský z Kolovrat, jenž na něj měl velký vliv. Ve svých vyprávěních zobrazoval Matyáše

²⁷⁶ PALACKÝ, František: *Přehled současný nejvyšších důstojníků a úředníků zemských i dvorských ve království českém, od nejstarších časů až do nynějška*. In: Jaroslav Charvát (ed.), *Dílo Františka Palackého I*, Praha 1941, s. 373.

²⁷⁷ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 591.

²⁷⁸ *Tamtéž*, s. 592.

²⁷⁹ *Tamtéž*, s. 592.

²⁸⁰ *Tamtéž*, s. 592.

²⁸¹ *Tamtéž*, s. 594.

²⁸² VOREL, P.: *Velké dějiny*, s. 431, 432.

²⁸³ BŮŽEK, Václav: *Die politische Rolle*, s. 320.

²⁸⁴ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 723

jako ukrutného válečníka, který při svém tažení do Čech ničí krajinu, bourá lidská obydlí a vraždí zdejší obyvatelstvo.²⁸⁵

V červenci útlum návštěv narušila Jitka Novohradská ze Šternberka, Marie Magdalena Zrinská a Alžběta ze Žeberka.²⁸⁶ Dá se předpokládat, že Rožmberka informovaly o aktuálním dění, které jim sdělili jejich manželé. V červenci se Petr také výjimečně vydal za hranice třeboňského panství a jel za Fridrichem z Fürstenberka na dva dny na jeho panství Vitoraz v Dolních Rakousích.²⁸⁷ Také se měl setkat s Karlem starším ze Žerotína. O tomto setkání nemáme žádný záznam, ale od této doby se vzájemné vztahy mezi Petrem a Karlem rapidně ochladily.

V srpnu Petra na dva dny opět navštívil Fridrich z Fürstenberka společně se svým synem. Krom nich se s Vokem setkal i Jan Zrinský ze Serynu a na tři dny také Volf z Kolovrat se svým synem Jáchymem.²⁸⁸ Během léta měl Petr poslat celkem až 90 000 tolarů rakouským stavům na podporu jejich protihabsburské činnosti.²⁸⁹

Velmi aktivním měsícem pak bylo září. Tehdy Petr jednal zejména s Vilémem Slavatou, který jej nejdříve navštívil na začátku měsíce společně s Fridrichem z Fürstenberka. Tři dny jednal s Václavem Budovcem,²⁹⁰ krátce poté Třeboň navštívil také Jáchym Novohradský z Kolovrat, syn Volfa Novohradského, se svým druhem při cestě na Rožmberk.²⁹¹

Kromě výše zmíněných schůzek proběhlo také tajné setkání na Lnářích, které není součástí následující analýzy. Petr zde jednal s Adamem ze Šternberka, Volfem Novohradským z Kolovrat, Adamem mladším z Valdštejna a Janem Jiřím ze Švamberka.²⁹² Březanova kronika v rámci tohoto jednání neposkytuje mnoho informací. Je tomu tak proto, že Petr Březanovi jednoduše žádné detailnější informace neposkytnul. Během této dvanáctidenní vyjíždky jednal s předními zemskými úředníky o problémech české stavovské obce a o jejím vztahu k Rudolfovi II. Petr Vok při jednáních sehrál roli prostředníka, neboť zatímco Adam ze Šternberka, Volf Novohradský z Kolovrat a Adam mladší z Valdštejna patřili k umírněným katolíkům, Jan Jiří ze Švamberka byl novoutrakvista.²⁹³

Můžu pouze předpokládat, že Petr se začínal obávat blížícího se konfliktu, neboť prvního října vydal rozkaz k přenesení knihovny do zámku na Třeboni,²⁹⁴ také se rozhodl k rozsáhlé militarizaci svého panství.²⁹⁵ S Petrem můžeme spojit i jeho snahu o šíření jeho myšlenek za pomoci tisku pamfletů,²⁹⁶ tyto domněnky potvrzuje nálezný polemik, které ukazují pohled českých protestantů na náboženské konflikty v Benátkách a Říšskoněmecké říši.²⁹⁷

²⁸⁵ BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 148.

²⁸⁶ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 595.

²⁸⁷ Tamtéž, s. 596.

²⁸⁸ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 596.

²⁸⁹ Tamtéž, s. 724.

²⁹⁰ Tamtéž, s. 597.

²⁹¹ Tamtéž, s. 597.

²⁹² Tamtéž, s. 596.

²⁹³ Tamtéž, s. 723.

²⁹⁴ Tamtéž, s. 597.

²⁹⁵ BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 143.

²⁹⁶ BŮŽEK, Václav: *Die politische Rolle*, s. 310.

²⁹⁷ BŮŽEK, Václav: *Der Heilige Stuhl und die böhmischen Länder während des Pontifikats Pauls V.* In: KOLLER, Alexander: *Die Außenbeziehungen der römischen Kurie*, s. 121-141.

Následovala návštěva Jana Zrinského ze Serynu, který dorazil společně s doktorem Persiem z Lince, aby nechal svého strýce vyšetřit. Na Třeboni strávili šest dní.²⁹⁸ Dále pak Petr jednal se zástupci rakouských stavů, mezi které se řadil také Jan Vilém z Celkingu. Společně s nimi dorazil Jan Lukan, který působil jako stavitel a diplomatický agent ve službách Rožmberků.

V listopadu se v Táboře konal krajský sjezd, na který byl Petr společně s Vilémem Slavatou nařízen jako komisař. Petr se ale nemohl nedostavit kvůli nemoci.²⁹⁹ Dále jej pak navštívil Jan Zrinský ze Serynu a Jaroslav ze Šternberka. Následovala návštěva Zdeslava Hrzána, jehož otec Adam hrál v životě Petra důležitou roli. Adam Hrzán z Harasova byl jedním z rytířských lichvářů,³⁰⁰ na přelomu století se pak stal jedním z největších věřitelů posledního Rožmberka. Na Třeboň pak dorazila i Johanka Švihovská, která vezla svého syna Petra k Matyáši Lavínovi, rožmberskému dvornímu lékaři.³⁰¹

Krom nich v listopadu Petra navštívil Kristián z Anhaltu, přední politik protestantské unie v říši. Na Třeboni strávil šest dní a snažil se Voka ovlivnit, se záměrem zisku alespoň části rožmberského majetku, který by dále využil v rámci naplňování svých vlastních cílů a tužeb.³⁰² Cílem Anhaltu bylo krom přizvání se na Rožmberkovi také vytvoření konfederace stavů z Čech, Moravy, Rakous a Uher, která by byla zaměřená proti Habsburkům. Této schůzky se měl účastnit i Karel starší ze Žerotína, ale svou účast nakonec odřekl. Petr během těchto jednání plnil pouze roli prostředníka mezi stavy.³⁰³

Březan se k návštěvníkům Třeboně vyjadřoval neutrálně, ale při listopadové návštěvě Jáchyma z Kolovrat a Ondřeje Hofmanna došlo k obratu. Březan je otevřeně kritizoval a psal o tom, jak k sobě šlechtické hosty táhl Rožmberkův majetek, který symbolicky popisuje jako růži, již měl Jáchym s Ondřejem škubat bez lítosti a jakéhokoliv projevu studu.³⁰⁴

Prosinec byl na návštěvy chudý měsíc. Navíc, večer 15. prosince propukl na Třeboni požár, který se naštěstí podařilo brzy uhasit a nedošlo tak k zásadním škodám.³⁰⁵ Na Štědrý den pak Petra navštívil Příbík Dlouhoveský a Johanka Švihovská, která zároveň navštívila svého syna, který přijal jméno Petr Vok Švihovský z Rýzemberka.³⁰⁶

30. prosince na Třeboň dorazili nejvyšší zemští úředníci, mezi nimiž byli Adam ze Šternberka, Adam mladší z Valdštejna, Vilém Slavata a Ctibor Žďárský.³⁰⁷ Druhý den však odjeli a Březan nás zanechal stejně jako v případě jednání na Lnářích s minimem informací. Díky pozdějším badáním jsme ale schopni zjistit obsah schůzky. Petr se dostal do problémů, když byla zabavena jeho korespondence s agentem knížete Anhaltu. Díky tomuto odhalení byla také objevena jeho protihabsburská činnost. Petr nikdy nebyl zastáncem Rudolfa II. a ani k Maxmiliánovi I. nechoval příliš velké sympatie. Rudolf II. nechal ustanovit královskou

²⁹⁸ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 597.

²⁹⁹ *Tamtéž*, s. 597.

³⁰⁰ BŮŽEK, Václav: *Rytíři*, s. 13. Mezi další věřitele patřil kupříkladu Bohuslav Malovec, který mezi lety 1589 až 1601 půjčil Vokovi částku v hodnotě 127 000 kop grošů českých, viz *tamtéž*, s. 112.

³⁰¹ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 597.

³⁰² *Tamtéž*, s. 723.

³⁰³ BŮŽEK, Václav: *Die politische Rolle*, s. 324.

³⁰⁴ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 598.

³⁰⁵ *Tamtéž*, s. 598.

³⁰⁶ *Tamtéž*, s. 600.

³⁰⁷ *Tamtéž*, s. 600.

komisi,³⁰⁸ jejímž úkolem bylo jménem krále předložit Vokovi čtyři otázky,³⁰⁹ které souvisely s jeho vírou a loajalitou vůči Rudolfovi. Naštěstí pro Rožmberka převážná část komisařů patřila mezi známé návštěvníky jeho panství a byli vůči němu shovívaví. Většina jeho odpovědí otázky obcházela.³¹⁰

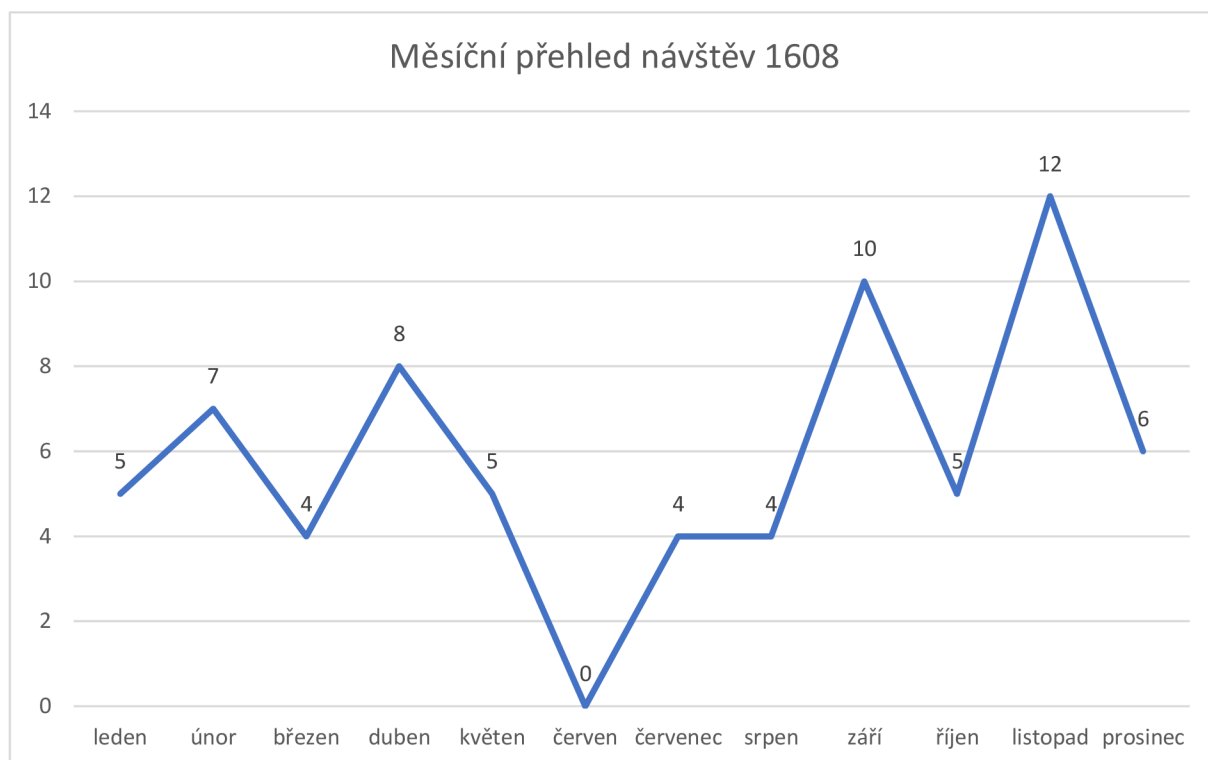
Z grafu číslo 1 můžeme vyčíst, že mezi nejaktivnější měsíce patřil listopad s 12 návštěvami, za kterým následuje září s 10 návštěvami. Nejméně návštěv pak spadá na červen, kdy Březan neuvádí žádné. Dalšími měsíci s nízkým počtem setkání byl březen, červenec a srpen.

³⁰⁸ V této komisi stanul dva účastníci jednání z Lnáří Adam ze Šternberka a Adam z Valdštejna, Vilém Slavata a Ctibor Žďárský, viz *Životy posledních Rožmberků II*, s. 724.

³⁰⁹ 1. K jaké víře se hlásí? 2. Proč se vyzbrojený lid z jeho panství nepřipojil zjara 1608 k zemské hotovosti? 3. Proč přijímá návštěvy Kristiána z Anhaltu a rakouských šlechticů? 4. Proč neposkytl Rudolfovi II. vyžádanou půjčku, zatímco arciknížete Matyáše a jiné osoby založil velkými finančními částkami? Viz *Tamtéž*, s. 724.

³¹⁰ *Tamtéž*, s. 724.

Graf číslo 2: Měsíční přehled návštěv 1608

2.3. Délka návštěv

V této podkapitole se zaměřím na analýzu délky návštěv jednotlivých hostů na panství v Třeboni, přičemž získaná data budou následně pro větší přehlednost převedena do několika tabulek. Pokusím se také zamyslet nad pohnutkami, které vedly šlechtice k návštěvě Petrova panství, u těch s největším počtem dní strávených na Třeboni budou vybráni dva významní čeští zástupci a dva z okolních zemí. Délka návštěv se odvíjí od doby, kterou jednotlivci strávili na Petrově panství. V případech, kdy nelze jednoznačně určit délku pobytu, nebude tato návštěva započítána. Za těchto kritérií jsem zvolil k následné analýze 15 osob.³¹¹

Při pohledu na tabulku č. 1. můžeme vidět, že mezi nejčastější návštěvníky patřil Jan Zrinský ze Serynu, který na Třeboni strávil celkem 25 dní. Na pomyslném druhém místě jej následuje Jáchym z Kolovrat s 22 dny. Další návštěvníci strávili na Třeboni podstatně menší počet dní. Jan Lukan Rožmberka navštívil pouze jednou, zato zde strávil 11 dní. Adam Budovec strávil na Třeboni 10 dní, Vilém Slavata společně s Volfem Novohradským z Kolovrat 8 dní, Václav Budovec z Budova 7 dní, Adam mladší z Valdštejna pět dní, Hanibal z Valdštejna dva dny. Pomyslné poslední místo pak patří Ferdinandu Šlikovi, který na Třeboni strávil jeden den při přípravě na sněm pro uherské věci, který se konal v březnu.

Co se týče významných návštěvníků ze sousedních zemí, tak Fridrich z Fürstenberka strávil na Třeboni 8 dní, Kristián z Anhaltu a Georg Erazim Tschernembl pobýli na Třeboni 6 dní, poté Bernard z Puchheimu pět dní. Jeden den pak na Třeboni strávil Jakub Stangl z Waldenfelsu a Jan Vilém z Celkingu.

Ve dvou následujících podkapitolách se pak zaměřím na analýzu významných návštěvníků z českých a okolních zemí – Jana Zrinského ze Serynu, Jáchyma z Kolovrat a Fridricha z Fürstenberka s Kristiánem z Anhaltu. Důvodem je jejich vysoký počet návštěv, a také z mého pohledu protikladné důvody setkání, jež pomohou lépe ilustrovat, s jakými motivy se na Petra jeho hosté nejčastěji obraceli.

2.3.1. Zástupci z Českých zemí

Kvůli svému vysokému věku se už Petr nemohl účastnit jednání sněmů, a tak byl odkázaný na své druhy jako zdroje informací. Získané informace následně používal jako prostředník při dalším šíření plánů a postupů mezi jednotlivými stranami. Jedním z hlavních zdrojů pro něj byl Volf Novohradský z Kolovrat. Společně se svým synem Jáchymem patřil k jedněm z nejčastějších návštěvníků Třeboně.

Petr se poznal s Volfem na českém zemském sněmu v roce 1593.³¹² Jejich pouto se následně prohlubovalo, když se Petrovi dostávaly od něj rady k chování na sněmu a varování před plánovaným spiknutím proti panovníkovi.³¹³ Nešlo ale o rady z katolického dobráctví, jako

³¹¹ Adam Budovec Adam ze Šternberka Adam mladší z Valdštejna Bernard z Puchheimu Fridrich z Fürstenberka Hanibal z Valdštejna Jáchym z Kolovrat Jan Lukan Jan Vilém z Celkingu Jan Zrinský ze Serynu Georg Erazim Tschernembl Kristián z Anhaltu Václav Budovec z Budova Vilém Slavata Volf Novohradský z Kolovrat

³¹² BŮŽEK, Václav: *Aliance Rožmberků, Zrinských ze Serynu a Novohradských z Kolovrat na počátku 17. století*. Jihočeský sborník historický, 65, 1996, s. 10.

³¹³ Tamtéž, s. 10.

spíše o snahu posílit a uplatnit svůj vliv na posledního Rožmberka za vidinou alespoň částečného zisku Petrova dědictví. Volf se snažil posílit svůj vliv na posledního Rožmberka různými způsoby. Jedním z aktů, jak si chtěl Kolovrat získat náklonnost Rožmberka bylo sjednání sňatku své dcery Marie Magdaleny s Janem Zrinským ze Serynu.³¹⁴ Rožmberk sám hledal manželku pro svého synovce a Volf jeho problém tak vyřešil. Jak jsem již výše uvedl, Březan Jáchymovo chování popisoval velmi negativně a stejně negativně se vyjadřuje také o svatbě Jana, kdy píše, že během ní měli hosté krást.³¹⁵

Již výše jsem naznačil, že během složitých jednání se musel Volf spoléhat především na písemnou korespondenci s Petrem.³¹⁶ Při té dával barvitě najevo svůj vlastní názor na historické dění a jakožto stoupenec Rudolfa II. se snažil Petrovi líčit Matyáše expresivně a vyvolat v něm obraz Matyáše jako plenitele a boříče, který během své cesty do Čech neničí pouze zemi a domy, ale také vraždí tamní obyvatele.³¹⁷ Zároveň měl na dvoře Rožmberka Volf své stoupence, mezi něž patřili Jindřich Vintíř, rožmberský kancléř, a následně Zikmund Zigl z Chočemic.³¹⁸ Mezi mírnější způsoby, kterými si Volf získával náklonnost Rožmberka patřilo zejména poskytování půjček, dovoz velkého množství zvěřiny a pravidelné hostiny.³¹⁹

Když se poté zaměřím na návštěvy Jáchyma v roce 1608 na Třeboni a analyzuji je, tak docházím k těmto výsledkům. V lednu jej navštívil společně se svým otcem, tím Volf mohl chtít podpořit syna v rámci jeho vztahu s Petrem.³²⁰ Rožmberka pak spolu znovu navštívili v srpnu, strávili zde zhruba stejnou dobu, jako před sedmi měsíci.³²¹ Pak jej navštívil s rytířem Buchkem v září.³²²

Jáchym se na Třeboň vydal znovu v listopadu. Nejprve dorazil 17. listopadu, společně s Bernardem z Puchheimu a Georgem Erazimem Tschernemblem. Cílem této návštěvy bylo odvézt finanční podporu, kterou Petr poskytnul opozičním rakouským stavům.³²³ O další návštěvě jsem se už zmiňoval výše. Jáchym dorazil společně s Ondřejem Hofmannem z Grünbüchlu. Jediným účelem této cesty bylo dle Březana oškubat růži odevšad bez studu a lítosti.³²⁴ Měli zde setrvat 10 dní.³²⁵ Petr měl mít zároveň blízký vztah i s ostatními potomky Volfa.³²⁶

Volf Novohradský se snažil zajistit pro svého syna výhodnou pozici na dvoře posledního Rožmberka, šířil u něj svůj vliv, aby si tak zajistil zisk alespoň části Petrova dědictví. Otázka dědictví po Rožmberkovi byla ostatně dána smlouvou z roku 1484. Většina majetku měla připadnout rodu Švamberků.³²⁷ Petr navíc přemýšlel o dohodě s nimi, která by byla upravená pro tehdejší podmínky – vyřešil by tím jeden ze sporů evangelické opozice.³²⁸ Volf byl ale proti.

³¹⁴ Tamtéž, s. 11.

³¹⁵ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 552.

³¹⁶ BŮŽEK, V.: *Aliance*, s. 14

³¹⁷ Tamtéž, s. 17.

³¹⁸ Tamtéž, s. 16.

³¹⁹ Tamtéž, s. 14.

³²⁰ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 589.

³²¹ V lednu šlo o čtyři dny, v srpnu pak tři dny. Tamtéž, s. 596.

³²² Tamtéž, s. 596.

³²³ Tamtéž, s. 598.

³²⁴ Tamtéž, s. 598.

³²⁵ Tamtéž, s. 598.

³²⁶ BŮŽEK, V.: *Aliance*, s. 16.

³²⁷ BŮŽEK, V. – HRDLIČKA, J.: *Dvory*, s. 14.

³²⁸ Tamtéž, s. 110.

Přesvědčoval jej zejména tvrzením, že přesunem jeho majetku do rukou katolických Kolovratů by se dal lépe zatajit fakt, že se Petr účastnil intrik proti Habsburkům.³²⁹ Nakonec byl úspěšný a dosáhl části zisku dědictví Rožmberků. Ovšem méně, než by sám chtěl. Sám se už dědictví nedožil, zemřel v lednu roku 1609 na Lnářích.³³⁰

Na druhou stranu se o Volfovi nedá hovořit jako o jediném, kdo se snažil získat rožmberské dědictví. Mezi další takové patřil třeba Vilém Slavata. Při setkáních s Petrem se mu snažil připomenout domnělé nároky na zisk rožmberského dědictví, na něž měl mít nárok rod pánů z Hradce, do kterého se přiženil svatbou s jedinou dědičkou pánů z Hradce – Lucií Otýlíí.³³¹ Tuto snahu měli také italská Orsiniové po smrti Viléma z Rožmberka. Za pomoci Polyxeny z Lobkovic a Zdeňka Berky z Dubé byly jejich snahy úspěšné.³³² S asistencí Volfa byl Petr schopný Orsinium poslat část slíbené částky v roce 1603. Krom toho slíbil jejich dětem finanční zaopatření.³³³

Dalším, kým bych se chtěl detailněji zabývat, je Jan Zrinský ze Serynu.³³⁴ Ten si postupně s Petrem vybudoval velmi kladný vztah. Staral se o zdraví strýce a zároveň spolu řešili složité životní situace, jak problémy Rožmberka, tak i Jana. Petr v něj vkládal důvěru, protože nebyl s Kateřinou schopný zplodit mužského potomka a v Janovi viděl svého možného nástupce. Sjednal mu i sňatek s Marií Magdalenou Novohradskou.

Osud Voka byl s Janem spjatý ještě, než se Jan narodil. Petr s Jáchymem z Hradce byli zprostředkovateli sňatku Mikuláše Zrinského a Evy z Rožmberka, rodičů Jana.³³⁵ Následně byl Petr zasažen smrtí Mikuláše, který padl při obraně pevnosti Siget před Osmany. Jeho oběť byla zásadní pro zdržení Osmanů na dostatečnou dobu, aby se rakouská vojska stačila stáhnout.³³⁶

Jan stejně jako Petr nepoznal svého otce. Od roku 1568 Jan vyrůstal na Českém Krumlově, po krátké době se ale přestěhovali na zámek v Bechyni, do sídla Petra Voka.³³⁷ Od Petra se mu pak dostalo základů dvořanské výchovy.³³⁸ Také měl v Janovi vzbudit zájem o evangelické náboženství.³³⁹ V roce 1578 se pak matka Jana Eva provdala za italského šlechtice hraběte Pavla z Gassoldu.³⁴⁰ Následně se odstěhovala za Pavlem. Historici předpokládají, že právě v dospívání Jana Zrinského ze Serynu se rodilo pouto mezi ním a Petrem Vokem. Důležitým symbolem pak bylo, když Petr daroval Janovi panství Rožmberk.³⁴¹

Když se poté zaměříme na jednotlivé návštěvy Jana na Třeboni, všimneme si následujících výsledků. V lednu jej navštívil na 13 dní.³⁴² V únoru jej navštívil s přítelem Lackem ze

³²⁹ JURÍK, Pavel: *Kolowratové. Věrně a stále*. Praha 2016, s. 97.

³³⁰ BŮŽEK, V.: *Aliance*, s. 17.

³³¹ MAŤA, Petr: *Zrození tradice (Slavatovské vyústění rožmberského a hradeckého odkazu)*. Opera Historica 6, 1998, s. 518.

³³² BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 146

³³³ BŮŽEK, V. *Aliance* s. 15.

³³⁴ *Tamtéž*, s. 15.

³³⁵ BŮŽEK, Václav.: *Jan Zrinský*, s. 16.

³³⁶ *Tamtéž*, s. 26.

³³⁷ *Tamtéž*, s. 27.

³³⁸ *Tamtéž*, s. 31.

³³⁹ Tento zájem v něm probudila již jeho matka Eva, která ale po sňatku s italským šlechticem konvertovala ke katolicismu. Jan měl zůstat členem Jednoty Bratrské. Viz BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 33.

³⁴⁰ Ani Petr, ani Vilém s tímto sňatkem nesouhlasili, podle nich se jednalo o málo urozeného šlechtice. Viz BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 33.

³⁴¹ *Tamtéž*, s. 51

³⁴² *Životy posledních Rožmberků II*, s. 588.

Šternberka v rámci příprav svatby Mikuláše Virtvajna.³⁴³ Další setkání proběhlo až v květnu, kdy za Petrem dorazil společně s Fridrichem z Fürstenberka. V červenci místo Jana jela na Třeboň navštívit Rožmberka Jitka Novohradská ze Šternberka, Alžběta z Žeberka a Marie Magdalena Zrinská. Šlo o manželky Volfa Novohradského z Kolovrat a Jana Zrinského a bývalou členku rožmberského fraucimoru.³⁴⁴ Cílem jejich cesty bylo pravděpodobně informovat Voka o aktuálním dění v zemi.

Dále Jan strávil jeden den u Petra v srpnu. V říjnu jej pak navštívil společně s doktorem Persiem z Lince. Jan na Třeboni strávil 6 dní, doktor o den méně. Naposledy jej navštívil v listopadu roku 1608 při cestě na Rožmberk.³⁴⁵

Otázkou je, jaké mohl mít sám Petr ke schůzkám motivy. Volf Novohradský z Kolovrat vzhledem k jeho pozici nejvyššího komorníka měl k dispozici mnohé informace, které se týkaly aktuálního dění v monarchii. Rožmberk se kvůli svému vysokému věku a nemocem už těchto sněmů účastnit nemohl, a tak byl vděčný za informace, které mu jeho návštěvníci, včetně Kolovrata poskytovali,³⁴⁶ ten ho o aktuálním dění zpravoval v dopisech a během častých setkání, kde mu barvitě líčil zprávy, které zároveň ale přikresloval, aby si získal Rožmberkovu náklonnost ve vlastních zájmech.

Na druhé straně pak stál Jan Zrinský ze Serynu. Výše jsem již naznačil sympatie, které pro něj Rožmberk měl. Nešlo pouze o životní osud Zrinského, ale také naději Rožmberka na možného pokračovatele tradice rodu. Tu podpořil tím, když mu přepsal panství Rožmberk a zajistil povýšení Jana do panského stavu. Další projevy náklonnosti můžeme vidět během návštěv Jana v roce 1608. Šly by označit za cesty syna za nemocným otcem, trávil u něj hodně času a v rámci strachu o jeho zdraví za ním dorazil i s již zmiňovaným doktorem Persiem. O úzkém propojení Jana s Rožmberky pak svědčí i fakt, že byl pohřben v klášteře ve Vyšším Brodě, v bezprostřední blízkosti hrobky Rožmberků.³⁴⁷

2.3.2. Zástupci z okolních zemí

Nyní se zaměřím na významné zástupce z okolních zemí. Nejdříve se budu věnovat Fridrichu z Fürstenberka. Šlo totiž o jednoho z hlavních představitelů protihabsburské opozice a zástupce předních rakouských stavů, který s Rožmberkem jednal. Na Třeboni strávil v rámci jednání celkem 8 dní, Rožmberka v roce 1608 navštívil pětkrát.

Pokud se podíváme na jeho návštěvy, dojdeme k následujícím závěrům. Nejdříve Rožmberka navštívil v březnu, kdy strávil na Třeboni dva dny společně se svým synem a hrabětem Karlem Ludvíkem ze Sultzu.³⁴⁸ V dubnu se zase vypravil se svým synem na Třeboň, v květnu se na Petrovo sídlo už vypravil sám. Nejdříve se Fridrich jednání účastnil společně s Georgem Erazimem Tschernemblem a Jakubem Stanglem z Waldenfelsu, poté jednal jen s Petrem a Janem Zrinským.³⁴⁹ V rámci letních měsíců pak pozval Petra na své panství na

³⁴³ Tamtéž, s. 590.

³⁴⁴ Tamtéž, s. 595.

³⁴⁵ Tamtéž, s. 597.

³⁴⁶ BŮŽEK, V.: *Aliance*, s. 14.

³⁴⁷ BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 171.

³⁴⁸ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 591.

³⁴⁹ Tamtéž, s. 594.

Vitoraz a sám jej pak v srpnu navštívil se svým synem Vilémem.³⁵⁰ Naposledy jej v roce 1608 navštívil v září, a to společně s Vilémem Slavatou.³⁵¹

Georg Erazim Tschernembl jednal společně s Fridrichem za zájmy stavů a posílení jejich pozice. Důvodem byla kritická situace kvůli sporům Rudolfa II. a Matyáše, Georg tuto situaci viděl jako šanci pro zesílení pravomocí stavů.³⁵² Rožmberka navštívil v březnu s Adamem mladším z Valdštejna.³⁵³ Další schůzka se konala až v květnu, kdy jednal na Třeboni společně s Fridrichem z Fürstenberka a Jakubem Stanglem z Waldenfelsu.³⁵⁴ K poslednímu jednání v roce 1608 došlo až v listopadu, kdy Petra Voka navštívil společně s Bernardem z Puchheimu a Jáchymem Novohradským z Kolovrat. Cílem měl být odvoz peněžní podpory, kterou od posledního Rožmberka obdrželi.³⁵⁵

Georg Erazim Tschernembl byl diplomaticky více činný než jeho druh Fridrich z Fürstenberka. Mezi jeho další blízké kolegy patřil i Karel starší ze Žerotína.³⁵⁶ Byl jedním ze zakladatelů Hornského svazu, který spojil protestantské stavy z obou Rakous.³⁵⁷ Po jmenování Matyáše císařem Georg musel vystoupit z politického života. Bylo tomu z důvodu jeho radikálních myšlenek, kterými se pokoušel chránit stavy a jejich pozici.³⁵⁸ Do politiky se vrátil v roce 1617.

Druhým vybraným zástupcem návštěvníků z okolních zemí je říšský kníže Kristián z Anhaltu. Na Třeboni strávil jednáním s Rožmberkem 6 dní, byť ho navštívil pouze jednou v doprovodu Georga Erazima Tschernembla a Bernarda z Puchheimu.³⁵⁹ Šlo o jednoho z předních kritiků habsburské monarchie a čelního představitele protihabsburské opozice, která vznikla ještě před začátkem třicetileté války.³⁶⁰

Anhaltovým úkolem bylo navázání vztahů s nekatolickými stavy, sdílející zároveň protihabsburské myšlenky.³⁶¹ Vrcholným cílem jeho snah měl být útok protestantských sil společně s Francií, jehož výsledkem by byl pád moci Habsburků a nastolení vlády francouzského krále Jindřicha IV. Jedním z těchto nekatolických protihabsburských stavů byl i Petr Vok z Rožmberka. Měli názorovou shodu, byť Petr byl konzervativnější a odmítal Kristiánovy násilné myšlenky. Krom spojenectví s Rožmberkem se cílem Kristiána stala i snaha získat část dědictví Rožmberků, a také finanční půjčky na jeho protihabsburské plány.³⁶² Jejich

³⁵⁰ Tamtéž, s. 596.

³⁵¹ Tamtéž, s. 596.

³⁵² ŠOLCOVÁ, Kateřina – SOUSEDÍK, Stanislav: *Kapitoly z dějin politické filosofie v českých zemích 17. století*. Červený Kostelec 2021, s. 47.

³⁵³ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 591.

³⁵⁴ Tamtéž, s. 594.

³⁵⁵ Tamtéž, s. 598.

³⁵⁶ STURMBERGER, Hans: *Georg Erasmus Tschernembl, religion, libertät und widerstand. Ein beitrag zur geschichte der gegenreformation und des landes ob der Enns*. Graz 1953, s. 150-159.

³⁵⁷ ŠOLCOVÁ, K. – SOUSEDÍK, S.: *Kapitoly z dějin politické filosofie v českých zemích 17. století*. s. 48

³⁵⁸ Tamtéž, s. 49.

³⁵⁹ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 598.

³⁶⁰ Tamtéž, s. 598.

³⁶¹ BŮŽEK, Václav: *Falcká diplomacie mezi Heidelbergem, Mnichovem a Prahou na počátku českého stavovského povstání*. Český časopis historický, 118, 2020, č. 4, s. 967.

³⁶² V roce 1607 mu Vok půjčil 10 000 tolarů, viz *Životy posledních Rožmberků II*, s. 723.

komunikace probíhala už od 90. let 16. století.³⁶³ Mezi jeho další snahy o vzbuzení náklonnosti Rožmberka patřila jeho smyšlená teorie o historickém spojení rodu Rožmberků a Anhaltů.³⁶⁴

V rámci komunikace s Vokem užíval nejen tajné korespondence, ale také posly, filosofa Osvalda Crolla a německého sekretáře Theobalda Hocka.³⁶⁵ Zejména Croll se prokázal jako zdatný rétor, který Petra přiměl k půjčce, která by byla určena na další protestantské aktivity v Říškoněmecké říši.³⁶⁶ Důvody návštěv jsem naznačil výše, Anhalt viděl v posledním Rožmberkovi člověka, který by mu mohl zajistit vliv a další šíření jeho myšlenek.

Postupně ale docházelo k ochlazení jejich vzájemných vztahů. Lišili se v názoru na Habsburky: zatímco Kristián je chtěl svrhnout, Petr bral panovníka jako záruku svobody.³⁶⁷ Kristián se tedy rozhodl zaměřit na další nekatolické šlechtice, mezi které patřil například Václav Budovec z Budova, či Karel starší ze Žerotína.³⁶⁸

Pro Petra mohl být vítanou návštěvou i proto, že na rozdíl od Volfa Novohradského Kristián nabízel rakouský protihabsburský pohled. Navíc byl Kristián na rozdíl od Volfa nekatolík a jakožto falcký kurfiřt také oplýval značnými kontakty a měl tím pádem k dispozici množství informací o dění v Říši.

³⁶³ PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 181.

³⁶⁴ *Tamtéž*, s. 182.

³⁶⁵ *Životy posledních Rožmberků II*, s. 723.

³⁶⁶ PÁNEK, J. *Poslední Rožmberkové*, s. 315.

³⁶⁷ BŮŽEK, Václav: *Falcká diplomacie mezi Heidelbergem, Mnichovem a Prahou na počátku českého stavovského povstání*. *Český časopis historický*, 118, 2020, č. 4, s. 971.

³⁶⁸ *Tamtéž*, s. 970.

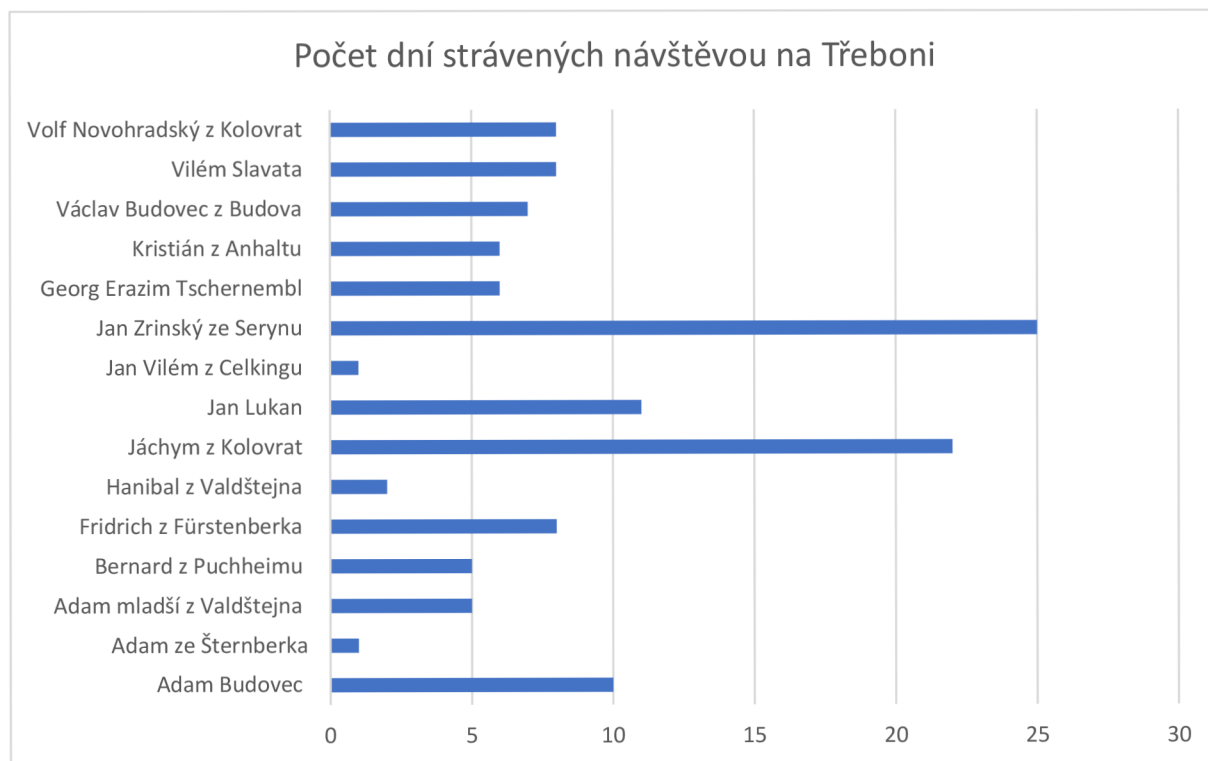
Tabulka číslo 2, statistické zobrazení počtu dní, který strávily návštěvníci na Třeboni

Jméno	Počet dní strávených na Třeboni
Adam Budovec	10
Adam ze Šternberka	1
Adam mladší z Valdštejna	5
Bernard z Puchheimu	5
Fridrich z Fürstenberka	8
Hanibal z Valdštejna	2
Jáchym z Kolovrat	22
Jan Lukan	11
Jan Vilém z Celkingu	1
Jan Zrinský ze Serynu	25
Georg Erazim Tschernembl	6
Kristián z Anhaltu	6
Václav Budovec z Budova	7
Vilém Slavata	8
Volf Novohradský z Kolovrat	8

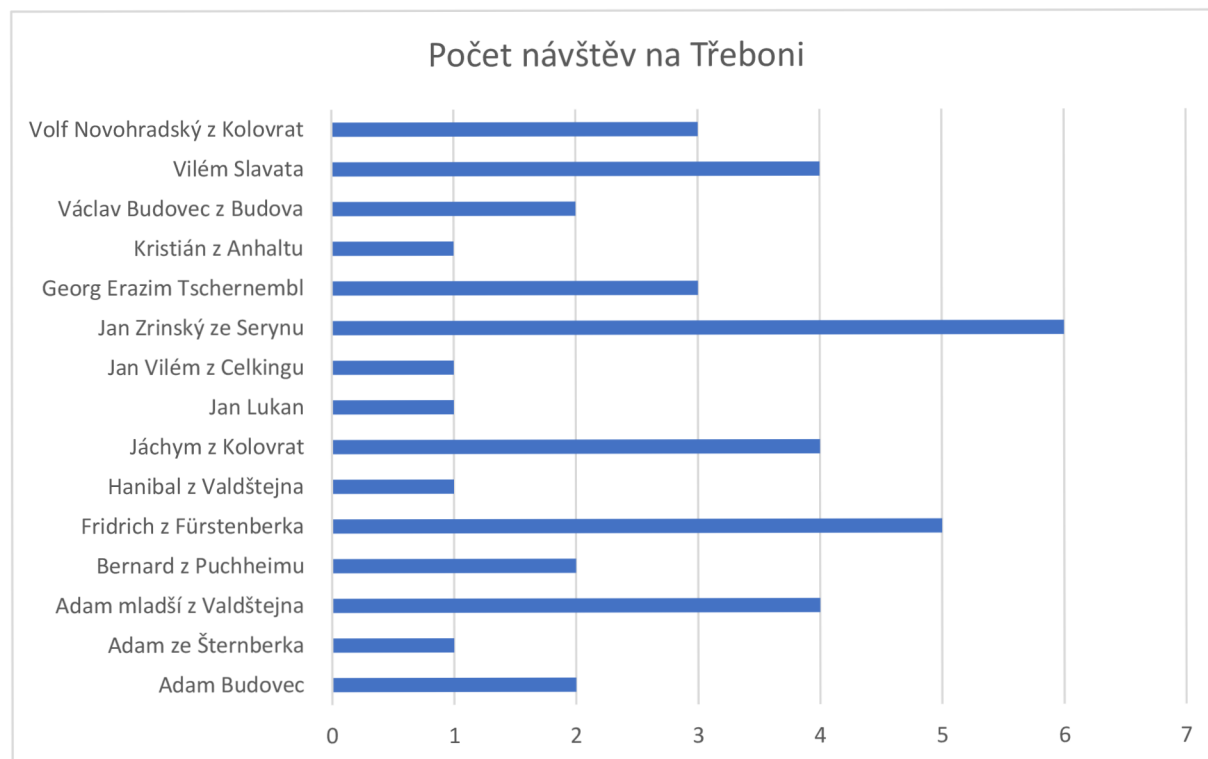
Tabulka číslo 3, statistické znázornění počtu návštěv na Třeboni

Jméno	Počet návštěv na Třeboni
Adam Budovec	2
Adam ze Šternberka	1
Adam mladší z Valdštejna	4
Bernard z Puchheimu	2
Fridrich z Fürstenberka	5
Hanibal z Valdštejna	1
Jáchym z Kolovrat	4
Jan Lukan	1
Jan Vilém z Celkingu	1
Jan Zrinský ze Serynu	6
Georg Erazim Tschernembl	3
Kristián z Anhaltu	1
Václav Budovec z Budova	2
Vilém Slavata	4
Volf Novohradský z Kolovrat	3

Graf číslo 3, znázornění počtu dní strávených na Třeboni

Graf číslo 4, počet návštěv na Třeboni

2.4. Stavovská příslušnost

V této podkapitole se zabývám stavovskou příslušností návštěvníků Třeboně. Důraz je kladen především na to, zdali se jednalo o šlechtice, kteří používali šlechtickou titulaturu Království českého. Tato část je uzavřená těmi, u nichž se z důvodu nedostatku pramenů, či literatury nepovedlo s jistotou určit stupeň jejich urozenosti. Zdrojem těchto informací mi byla především odborná literatura.³⁶⁹ V první části se věnuji analýze toho, kteří návštěvníci byli zástupci panského a kteří rytířského stavu. Ve druhé části se zabývám úřady, které návštěvníci Petra Voka ve sledovaném období zastávali. Na závěr této podkapitoly je prezentován graf, ilustrující poměr stavů, v němž se nacházeli návštěvníci Třeboně.

Šlechtici měli k dispozici několik možností, které mohli využít za účelem kariérního vzestupu. Někteří šlechticové z českých zemí této cesty využili a spojili své zájmy se dvorem tehdejšího císaře Rudolfa II, na tomto místě je vhodné poznamenat, že za jeho vlády došlo k nárůstu českých a moravských šlechticů na císařském dvoře, v roce 1612 měli dosáhnout až 10 %.³⁷⁰ Další možností, kterou měli, bylo sloužit ve strukturách zemských úřadů. Své ambice mohli šlechticové také naplňovat jako přisedící zemského a komorního soudu.³⁷¹ Poslední možností byla účast na fungování nejnižších úřadů. Šlo o pozice krajského hejtmána, krajského mustrhera, či krajského berníka a výběřčího posudného.³⁷²

Při analyzování návštěvníků Rožmberka jsem došel k těmto výsledkům. Z 15 sledovaných návštěvníků Petra Voka v roce 1608, se 13 řadilo mezi zástupce panského stavu. Mezi ně patřili Adam a Václav Budovcové z Budova Adam ze Šternberka, Adam mladší z Valdštejna, Bernard z Puchheimu, Fridrich z Fürstenberka, Georg Erazim Tschernembl, Hanibal z Valdštejna, Jáchym Novohradský z Kolovrat, Jan Zrinský ze Serynu, Jan Vilém z Celkingu, Vilém Slavata a Volf Novohradský z Kolovrat.

Kristián z Anhaltu působil jako místodržitel Horní Falce a podílel se zároveň na falcké politice. Spolupracoval s Jindřichem IV. a na základě jejich společných domluv došlo k založení Protestantské unie. Jan Lukan byl měšťanem, který byl ve službách Petra Voka z Rožmberka jako stavitel a diplomatický agent.³⁷³

Dalším problémem této podkapitoly je vymezení úřadů, které návštěvníci Petra Voka zastávali ve sledovaném období.³⁷⁴ Budu se zabývat těmi, ke kterým se mi podařilo nalézt informace, a to v abecedním pořadí.

Adam ze Šternberka zastával do května roku 1608 úřad nejvyššího komorníka, následně byl ten samý rok povýšen do úřadu nejvyššího purkrabí.³⁷⁵ Adam mladší z Valdštejna zastával

³⁶⁹ Zejména pak MAREŠ, P.: *Obsazování úřadu.*; MAREŠ, P.: *Soupis přisedicích.*; STARÝ, M.: *Přední klenot*; ŠTOURAČOVÁ, J.: *Vývoj správních.*; PALACKÝ, F.: *Přehled současný*

³⁷⁰ BŮŽEK, Václav: *Les cours Habsbourg et la noblesse du royaume de Bohême entre 1526 et 1620.* Histoire, Économie et Société, 26, 2007, č. 3, s. 12.

³⁷¹ STARÝ, M.: *Přední klenot.*, s. 195.

³⁷² MAREŠ, P.: *Obsazování.*, s. 7.

³⁷³ *Životy posledních Rožmberků II.*

³⁷⁴ V rámci této části byly opět velmi důležité práce MAREŠ, P.: *Obsazování úřadu.*; Týž: *Soupis přisedicích.*; PALACKÝ, F.: *Přehled současný.*; STARÝ, M.: *Přední klenot.*; Pro obecné poznatky pak ŠTOURAČOVÁ, J.: *Vývoj správních.*

³⁷⁵ PALACKÝ, F.: *Přehled současný*, s. 371–372. Také v: MAREŠ, P.: *Soupis přisedicích*, s. 80.

pozici nejvyššího sudího od roku 1608 do roku 1611.³⁷⁶ Hanibal z Valdštejna byl nejvyšším mincmistrem.³⁷⁷ Vilém Slavata v roce 1608 zastával úřad karlštejnského purkrabí, jeho kariérní vzestup nastal až v pozdějších letech.³⁷⁸ Volf Novohradský z Kolovrat působil do května roku 1608 jako nejvyšší sudí, poté byl povýšen do úřadu nejvyššího komorníka.³⁷⁹ Analýza dosvědčuje, že se Petr stýkal zejména se zástupci panského stavu – tedy vyšší šlechty, kteří díky svému postavení měli větší podíl na moci a více informací, které mohl Petr Vok dále využít.

³⁷⁶ PALACKÝ, F.: *Přehled současný*, s. 372. Také v: MAREŠ, P.: *Soupis přísedících*, s. 89.

³⁷⁷ PALACKÝ, F.: *Přehled současný*, s. 373.

³⁷⁸ Tamtéž, s. 381.

³⁷⁹ Tamtéž, s. 372. Také v: MAREŠ, P.: *Soupis přísedících*, s. 57–58.

Graf číslo 5, znázornění stavovské příslušnosti návštěvníků Třeboně v roce 1608.

2.5. Konfese

Náboženské vyznání návštěvníků, jímž se v této podkapitole zabývám, je skutečností poměrně složitou na jednoznačné určení. Využil jsem proto odbornou literaturu, a to hlavně studii Thomase Winkelbauera, či studie zaměřené na osudy jednotlivců.³⁸⁰

Obecně můžeme říct, že na počátku 17. století byla náboženská struktura na území Království českého rozmanitá. 25 % zástupců panského stavu se hlásilo ke katolictví, katolíků z řad stavu rytířského bylo pak pouhé 1 %.³⁸¹ Na českém zemském sněmu v roce 1609 staroutrakvisté s katolíky netvořili ani desetinu. Devět desetin zástupců sněmu se přiklápělo spíše k novoutrakvistu.³⁸² Mezi nejmocnější katolické rody patřili Pernštejnové, Dietrichštejni a Popelové z Lobkovic.³⁸³

Z 15 sledovaných návštěvníků Petra Voka z roku 1608, jsem dokázal zjistit konfesi 14 z nich. Petr se tehdy stýkal se šesti katolíky, osmi protestanty a u jednoho návštěvníka jsem nedokázal o jeho konfesi nalézt dostatečné množství informací.

Mezi zástupce katolíků patřili Adam ze Šternberka, Adam mladší z Valdštejna, Fridrich z Fürstenberka, Jáchym z Kolovrat, Vilém Slavata a Volf Novohradský z Kolovrat.³⁸⁴ Mezi stoupence jiného vyznání patřili následující návštěvníci Petra. Georg Erazim Tschernembl, Hanibal z Valdštejna a Kristián z Anhaltu byli vyznavači kalvinismu.³⁸⁵ Členy Jednoty Bratrské byli Adam a Václav Budovcové z Budova, společně s Janem Zrinským ze Serynu.³⁸⁶ Jan Vilém z Celkingu s Bernardem z Puchheimu byli luterány.³⁸⁷ Návštěvník, u kterého jsem nedokázal s jistotou určit jeho vyznání byl Jan Lukan.

³⁸⁰ WINKELBAUER, Thomas: *Konfese a konverze. Šlechtické proměny vyznání v českých a rakouských zemích od sklonku 16. do poloviny 17. století*. Český časopis historický 98, 2000, č. 3, s. 476-540.

³⁸¹ JUST, J.: 9.7.1609, s. 11.

³⁸² WINKELBAUER, T.: *Konfese a konverze*, s. 479.

³⁸³ Tamtéž, s. 480.

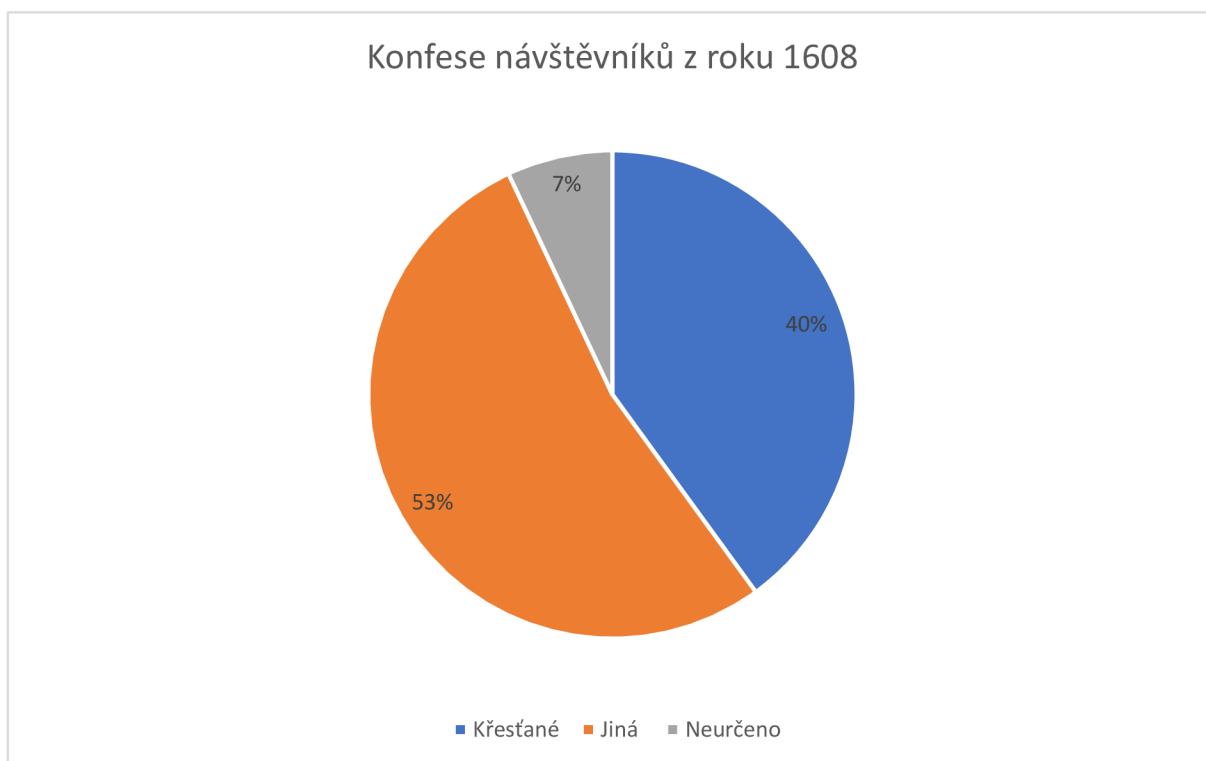
³⁸⁴ Adam ze Šternberka: JUST, J.: 9.7.1609, s. 66.; Adam mladší z Valdštejna: HRBEK, J.: *Mezi luteránstvím*, s. 95.; Fridrich z Fürstenberka: STARÝ, Marek: *Cizozemci a spoluobyvatelé. Udělování českého obyvatelského práva (inkolátu) v době předbělohorské*. Praha 2018, s. 689.; Jáchym Novohradský z Kolovrat: WINKELBAUER, T.: *Konfese a konverze*, s. 480. Také v: BAHLCKE, Joachim: *Regionalismus und Staatsintegration im Widerstreit: die Länder der Böhmischen Krone im ersten Jahrhundert der Habsburgerherrschaft (1526-1619)*. Munich 1994, s. 245.; Vilém Slavata: WINKELBAUER, T.: *Konfese a konverze*, s. 515.; Volf Novohradský z Kolovrat: JUST, J.: 9.7.1609, s. 66. Také v: STARÝ, M.: *Přední klenot*, s. 204.

³⁸⁵ Georg Erazim Tschernembl: WINKELBAUER, T.: *Konfese a konverze*, s. 497. Také v: STURMBERGER, H.: *Georg Erasmus Tschernembl*, s. 172.; Hanibal z Valdštejna: HRBEK, J.: *Mezi luteránstvím*, s. 86.; Kristián z Anhaltu: DEINET, Klaus: *Christian I. von Anhalt-Bernburg (1568-1630): Eine Biographie des Scheiterns*. Stuttgart 2020, s. 20. Také v: PÁNEK, J.: *Život renesančního kavalíra*, s. 183.

³⁸⁶ Adam a Václav Budovcové z Budova: REJCHRTOVÁ, Noemi: *Václav Budovec z Budova*. Praha 1984, s. 10.; Jan Zrinský ze Serynu: BŮŽEK, V.: *Jan Zrinský*, s. 30.

³⁸⁷ Jan Vilém z Celkingu: HARRER, Anton: *The Lords and Women of Zelking*. Melk 2016, s. 394.; Bernard z Puchheimu: OESTERREICHER, J.: *K rané rekatolizaci*.

Graf číslo 6, zobrazení konfesi návštěvníků Petra Voka v roce 1608.

Graf číslo 7, zobrazení jiných konfesi návštěvníků Petra.

Závěr

Cílem této bakalářské práce byla analýza návštěvníků Petra Voka na jeho panstvích ve dvou sledovaných obdobích, přičemž jsem v úvodu práce zdůvodnil volbu těchto časových období. V rámci prvního sledovaného období bylo sledováno jeho panství v Českém Krumlově a v Rudolfinském paláci v Praze. Jako pramen jsem použil kroniku Václava Březana v edici od Jaroslava Pánka,³⁸⁸ protože se domnívám, že jde o jeden z nejlepších pramenů, který máme k dispozici k této problematice a dodává nám informace o všech oficiálních setkáních Petra Voka. Zároveň díky poznámkám editora máme k dispozici bližší informace, které nám dané skutečnosti dávají do kontextu, či blíže vysvětlují různé události. Samozřejmě jsou k dispozici další prameny, které by se daly využít, ale žádný nám nedodává takové množství informací jako *Životy posledních Rožmberků*.³⁸⁹ Je jasné, že k detailnímu poznání sítě osob, se kterými byl ve styku je třeba vykonat ještě mnoho další práce, než budeme schopni porozumět tomuto jevu v jeho úplnosti. Tento problém se týká bohužel veškerého bádání, které je spojeno s výzkumem této problematiky, protože její úplnost snad ani není možná.

V prvním sledovaném období Petr musel převzít vládu nad panstvím Rožmberků, stal se dvanáctým a zároveň posledním vládcem tohoto mocného a starého rodu. Musel ale řešit mnoho problémů, mezi které se řadily dluhy, kdy mu hrozilo zabavení majetku a jeho kompletní odprodej. Posléze se vynořil další problém ve formě osmanského nebezpečí, v jehož konečném důsledku se musel stát velitelem vojska. K těmto problémům se také řadila otázka dědictví, která se prolнула i do druhého sledovaného období. Petr byl bezdětný, a tak se snažil zajistit aspoň částečné pokračování rožmberské tradice ve svém synovci Janu Zrinském ze Serynu, ostatní šlechticové ale nebyli jeho nápadu příliš nakloněni, protože sami doufali v zisk majetku Rožmberků. Ve sledovaném období mezi lety 1592-1596 Petra na jeho sídle navštěvovali zejména zástupci z okolních zemí. Z Českých zemí jej pak navštívil arcibiskup Zbyněk Berka z Dubé, který sehrál roli iniciátora mezi Petrem a italskými Orsiny. Většina jeho tehdejších návštěvníků pak byla katolického vyznání.

Ve druhém sledovaném období – roce 1608 se Petr stal důležitým prostředníkem během jednání mezi katolickými a protestantskými stavy, díky těmto aktivitám se i následně dostal do potíží, když byla odhalena jeho tajná korespondence s jedním z protestantských agentů. Následně za ním byla vyslána královská komise, která jej měla vyslechnout, jestli je oddaný Rudolfu II., k jeho štěstí většina členů komise byla známými návštěvníky jeho panství. Díky této skutečnosti a svým vágním a vyhýbavým odpovědím byl nakonec zbaven obvinění. Ve své politické roli pomyslně navázal na svého bratra Viléma, a podařilo se mu dosáhnout obdobné úrovně důležitosti, jaké se Vilém během svého života těšil. Byť byl sám protestant, tak se více klonil ke katolickým stavům. Opětovně řešil otázku dědictví, kdy nakonec uzavřel dohodu s rodem Švamberků.

V této době se Petr nejvíce stýkal se svým synovcem Janem Zrinským ze Serynu a Jáchymem Novohradským z Kolovrat. Většina jeho návštěvníků byla členy panského stavu, zároveň i velká část z nich zastávala dvorský úřad. Z hlediska konfese můžu konstatovat, že se

³⁸⁸ *Životy posledních Rožmberků I a Životy posledních Rožmberků II.*

³⁸⁹ Tamtéž. Mezi jiné můžeme řadit BŘEZAN, Václav: *Rožmberské kroniky krátký a summovní výtah od Václava Březana*. Anna Kubíková (ed.): České Budějovice 2005.; nebo starší edice kronik, například BŘEZAN, Václav: *Poslední Rožmberkové* (ed.) Josef Dostál. Praha 1941.

pohybujeme ve vyváženém stavu, kdy mírně převažují vyznavači jiného než katolického vyznání.

Při následném srovnání obou sledovaných období docházím k závěru, že Petrova důležitost postupně rostla a že v roce 1608 se v porovnání s lety 1592 až 1596 scházel s daleko významnějšími a důležitějšími osobnostmi, které byly spojeny s vrcholnou českou politikou, většina z jeho návštěvníků byla zástupci panského stavu a zastávala dvorský úřad. Nejvýznamnější titulaturu v prvním sledovaném období zastával Zbyněk Berka z Dubé, který byl pražským arcibiskupem, zatímco ve druhém období většina jeho návštěvníků měla dvorský úřad.

Doufám, že tato studie podnítl další výzkum v oblasti bádání spojeného s analýzou sociálních sítí, neboť se dle mého názoru jedná o zajímavou metodu pohledu na nám známé historické osoby. Věřím, že velmi plodným tématem k dalšímu bádání by mohly být sociální sítě Adama II. z Hradce, který i přes svou nemoc se řadil minimálně v 80. a 90. letech mezi velmi významné politiky, který nedělal rozdíly na základě odlišné konfese, i přes nátlak své rodiny.³⁹⁰ Zajímavým tématem by také mohlo být prozkoumání sociální sítě Karla staršího ze Žerotína, i díky jeho dobře zachované korespondenci. Mezi zajímavé studie by se také mohla řadit komparace osob, se kterými byl ve styku Petr a jeho bratr Vilém.

³⁹⁰ LEDVINKA, V.: *Adam II. z Hradce a poslední páni z Hradce v ekonomice, kultuře a politice 16. století*. Opera historica 1998, s. 28.

Seznam pramenů a literatury

Diplomové práce:

OESTERREICHER, Jiří: *K rané rekatolizaci dolnorakouského panství Weitra v letech 1587 – 1589 s přihlédnutím k lokalitě tzv. českého Vitorazska, aneb poddaný v soukolí patrimoniálních a patronátních vrchností*. České Budějovice 2014. (nepublikovaná rigorózní práce).

VLADÍK, Alexandr: *Síť sociálních kontaktů Adama mladšího z Valdštejna v letech 1602-1617*. České Budějovice 2021. (nepublikovaná bakalářská práce).

Elektronické zdroje:

MAREŠ, Jaroslav: *Vědci objevili záhadné znaky na rakvi Petra Voka z Rožmberka*. In: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-vedci-objevili-zahadne-znaky-na-rakvi-petra-voka-z-rozemberka-214876> [cit. 18.02.2022].

MAREŠ, Jaroslav: *Odborníci rozluštili záhadu tajemného prstenu na rakvi Petra Voka z Rožmberka*. In: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/magazin-historie-odbornici-rozlustili-zahadu-tajemneho-prstenu-na-rakvi-petra-voka-z-rozemberka-218543> [cit. 24.02.2023].

MORGHEN, Raffaello: *Orsini*. In: *Enciclopedia Italiana*. Volume 25. Rome 1935. Dostupné v: [https://www.treccani.it/enciclopedia/orsini_\(Enciclopedia-Italiana\)](https://www.treccani.it/enciclopedia/orsini_(Enciclopedia-Italiana)) [cit. 02.04.2023].

VESELÝ, Josef: *367. schůzka: Cesta Petra Voka z Bechyně přes Krumlov do Třeboně*. In: <https://dvojka.rozhlas.cz/367-schuzka-cesta-petra-voka-z-bechyne-pres-krumlov-do-trebone-7939500> [cit. 25. 02. 2023].

VOREL, Petr: *České šlechtické rodové ražby 16.—17. století*. In: https://www.galerieceskesporitelny.cz/galerie/vystavy/16/katalog_tiskok_sml.pdf [cit. 24.02.2023].

Filmy:

Pan Vok odchází. [film]. Režie Karel Steklý, ČSSR 1979.

Svatby pana Voka. [film]. Režie Karel Steklý, ČSSR, 1970.

Prameny:

BŘEZAN, Václav: *Poslední Rožmberkové*. Josef Dostál (ed.): Praha 1941.

BŘEZAN, Václav: *Rožmberské kroniky krátký a summovní výtah od Václava Březana*. Anna Kubíková (ed.): České Budějovice 2005.

BŘEZAN, Václav: *Wáclawa Březana Život Wiléma z Rosenberka*. Praha 1847.

BŘEZAN, Václav: *Život Petra Voka z Rosenberka*. František Mareš (ed.): Praha 1880.

BŘEZAN, Václav: *Životy posledních Rožmberků. I.* Jaroslav Pánek (ed.): Praha 1985.

BŘEZAN, Václav: *Životy posledních Rožmberků. II.* Jaroslav Pánek (ed.): Praha 1985.

Literatura:

- BAHLCKE, Joachim: *Regionalismus und Staatsintegration im Widerstreit: die Länder der Böhmisches Krone im ersten Jahrhundert der Habsburgerherrschaft (1526-1619)*. Munich 1994.
- BEEKOW, Hans-Joachim: "Go out, my heart, and look for Freud..." *On the historical context of Paul Gerhardt's songs*. Berlin monthly, 7, 1997, s. 15-21.
- BŮŽEK, Václav: *Aliance Rožmberků, Zrinských ze Serynu a Novohradských z Kolovrat na počátku 17. století*. Jihočeský sborník historický, 65, 1996, s. 10–25.
- BŮŽEK, Václav: *Aristokratický dvůr a rezidenční město (Český Krumlov mezi 16. až 18. stoletím)*. Opera historica, 1996, s. 365-398.
- BŮŽEK, Václav: *Der Heilige Stuhl und die böhmischen Länder während des Pontifikats Pauls V.* In: KOLLER, Alexander: *Die Außenbeziehungen der römischen Kurie*, s. 121-141.
- BŮŽEK, Václav: *Die politische Rolle der Residenz Peter Woks von Rosenberg in Třeboň/Wittingau zur Zeit des Bruderzwists*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 314.
- BŮŽEK, Václav – HRDLIČKA, Josef: *Dvory velmožů s erbem růže*. Praha 1997.
- BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010.
- BŮŽEK, Václav: *Falcká diplomacie mezi Heidelbergem, Mnichovem a Prahou na počátku českého stavovského povstání*. Český časopis historický, 118, 2020, č. 4, s. 964–999.
- BŮŽEK, Václav a kol.: *Jan Zrinský ze Serynu. Životní příběh synovce posledních Rožmberků*. Praha 2009.
- BŮŽEK, Václav – SMÍŠEK, Rostislav: *Habsburkové. Země koruny české ve střeoevropské monarchii*. Praha 2017.
- BŮŽEK, Václav: *Les cours Habsbourg et la noblesse du royaume de Bohême entre 1526 et 1620. Histoire*. Économie et Société, 26, 2007, č. 3, s. 7–20.
- BŮŽEK, Václav – KRÁL, Pavel: *Paměť urozenosti*. Praha 2008.
- BŮŽEK, Václav: *Pijácké zábavy na dvorech renesančních velmožů (Ambras-Bechyně)*. Opera Historica, 9, 2000, č. 8, s. 137–161.
- BŮŽEK, Václav: *Rytíři renesančních Čech*. Praha 1995.
- BŮŽEK, Václav a kol.: *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty*. Praha 2010.
- BŮŽEK, Václav – HRDLIČKA, Josef: *Věk urozených. Šlechta v českých zemích na prahu novověku*. Praha 2002.
- BŮŽEK, Václav: *Život na dvoře a v rezidenčních městech posledních Rožmberků*. České budějovice 1993.
- CIRONISOVÁ, Eva: *Správa na panstvích Petra Voka z Rožmberka v letech 1565-1592 (1611)*. Barborová, Eva In: *Archivum Trebonense: sborník studií pracovníků archivu a jeho badatelů*. Třeboň, sv. 1, 1971, s. 1–13.

- ČECHURA, Jaroslav: *České země v letech 1584-1620*. Praha 2009.
- DEINET, Klaus: *Christian I. von Anhalt-Bernburg (1568-1630): Eine Biographie des Scheiterns*. Stuttgart 2020.
- EHRENPREIS, Stefan: *Die Ratgeber Kaiser Rudolfs II. in der Zeit des Bruderzwists*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010, s. 91-101.
- EVANS, Robert J. W.: *Rudolf II. a jeho svět*. Oxford 1973.
- FUČÍKOVÁ, Eliška – GAŽI, Martin a kol.: *Rožmberkové: rod českých velmožů a jeho cesta dějinami*. České Budějovice 2011.
- GINDELY, Anton: *Rudolf II. und seine Zeit I-II*, Praha 1868.
- GOLDBERG, Edward L.: *Artistic Relations between the Medici and the Spanish Courts, 1587-1621: Part I*. The Burlington Magazine, 138, 1996, č. 1115, s. 105-114.
- GRAMSCH-STEHFEST, Robert: *Networks of Noblemen and Scholars: Social Groups, Group Consciousness and Their Institutionalization in the Late Middle Ages*. In: ANTONÍN MALANÍKOVÁ, Michaela – ANTONÍN, Robert (ed.): *Collective identity in the context of medieval studies*. Ostrava 2016, s. 13-33.
- HARRER, Anton: *The Lords and Women of Zelking*. Melk 2016.
- HAUSENBLASOVÁ, Jaroslava – HOJDA, Zdeněk: *Pražský rudolfínský dvůr mezi hradem a městem*. Opera historica, 3, 1993, s. 115–136.
- HERMAN, Karel – VLADÁR, Jozef: *Rapports, co-rapports, communications tchécoslovaques pour le IV. congrés de l'Association internationale d'études du Sud-Est européen*. Praha 1979.
- HORYNA, Martin: *Vilém z Rožmberka a hudba*. Opera historica 1993, s. 257-264.
- HOWARD, Douglas A.: *A history of the Ottoman empire*. Cambridge 2017.
- HRBEK, Jiří: *Mezi luteránstvím, utrakvismem a jednotou bratrskou. Konfesní profilace rodových větví Valdštejnů na přelomu 16. a 17. století*. Folia Historica Bohemica, 33, 2018, č. 1, s. 70–95.
- JANÁČEK, Josef: *Pád Rudolfa II*. Praha 1973.
- JANÁČEK, Josef: *Rudolf II. a jeho doba*. Praha 2003.
- JANÁČEK, Josef: *Velké osudy Přemysl Otakar II., Jan Žižka z Trocnova, Petr Vok z Rožmberka, Jindřich Matyáš Thurn, Karel Havlíček Borovský*. Praha 1972.
- JUST, Jiří: *9.7. 1609 - Rudolfův Majestát světla a stíny náboženské svobody*. Praha 2009.
- JUŘÍK, Pavel: *Encyklopedie šlechtických rodů*. Praha 2014.
- JUŘÍK, Pavel: *Jihočeské dominium*. Praha 2008.
- JUŘÍK, Pavel: *Kolowratové. Věrně a stále*. Praha 2016.
- JUŘÍK, Pavel: *Rožmberkové. První po českém králi*. Praha 2020.
- KAVKA, František: *Zlatý věk Růží: kus české historie 16. století*. Praha 1993.

KOLÁR, Jaroslav: *Mezi kronikářstvím a zábavnou prózou (Třeboňské paměti Vavřince Benedikta Mecera)*. In: Strahovská knihovna: Sborník Památníku národního písemnictví Praha, 4, 1969, s. 111–151.

KOLÁR, Jaroslav: *Nový pohled na kronikářské dílo Václava Březana*. Česká literatura, 36, 1988, č. 5, s. 476–478.

KOLÁR, Jaroslav: *Z mládí Václava Březana*. Česká literatura, 24, 1976, č. 1, s. 47–52.

KROPÁČEK, Jiří: *Arcibiskupský palác v Praze. S historickým přehledem pražských arcibiskupů*. Kostelní Vydří 2012.

LEDVINKA, Václav: *Adam II. z Hradce a poslední páni z Hradce v ekonomice, kultuře a politice 16. století*. Opera historica 1998, s. 7–32.

MAREŠ, František: *Paměti třeboňské a jejich spisovatel*. Český časopis historický, 2, 1896, 346–358.

MAREŠ, Petr: *Obsazování úřadu krajského hejtmána v předbělohorském období a soupis krajských hejtmánů na základě dochovaných seznamů z let 1563/1564–1616/1617*. Praha 2009.

MAREŠ, Petr: *Soupis přisedících komorního soudu Českého království v letech 1527–1620*. Praha 2013.

MAŘÁNEK, Jiří: *Barbar Vok*. Praha 1938.

MAŠEK, Petr: *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*. 2. vyd. Praha 1999.

MAŤA, Petr: *Svět české aristokracie*. Praha 2004.

MAŤA, Petr: *The false Orsini from over the Alps: Negotiating aristocratic identity in late medieval and early modern Europe*. Römische historische Mitteilungen, 55, 2013, s. 155–209.

MAŤA, Petr: *Zrození tradice (Slavatovské vyústění rožmberského a hradeckého odkazu)*. Opera Historica 6, 1998, s. 513–552.

MÍKA, Alois: *Nástin vývoje zemědělské výroby v českých zemích v epoše feudalismu*. Praha 1960.

MORAVSKÝ, Gustav Pflieger: *Poslední Rožmberk*. Praha 1861.

MORUCCI, Valerio: *Poets and musicians in the Roman-Florentine circle of Virginio Orsini, Duke of Bracciano (1572–1615)*. Early Music, 43, 2015, č. 1, s. 53–61.

NĚMEC, Bohumír: *Rožmberkové. Životopisná encyklopedie panského rodu*, České Budějovice 2001.

PALACKÝ, František: *Přehled současný nejvyšších důstojníků a úředníků zemských i dvorských ve království českém, od nejstarších časů až do nynějška*. In: Jaroslav Charvát (ed.), *Dílo Františka Palackého I*. Praha 1941.

PÁLFFY, Géza: *Allies and competitors of the crown: the Hungarian Estates, Stefan Bocskai and Archduke Matthias 1604–1608*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderzwist im Hause Habsburg (1608–1611)*. České Budějovice 2010,

- PÁNEK, Jaroslav: *Die niederländische raiss Peter Wok's von Rosenberg – eine unbekannte böhmische Reisebeschreibung Rheinlands, der Niederlande und Englands*. In: KROUPA Jiří: *Septuaginta Paolo Spunar oblata*, 70, č. 2, Praha 2000, s. 553–560.
- PÁNEK, Jaroslav: *Petr Vok. Život renesančního kavalíra*. 3. vyd. Praha 2022.
- PÁNEK, Jaroslav: *Podíl předbělohorského českého státu na obraně střední Evropy proti osmanské expanzi*. Český časopis historický, 36, 1988, s. 856–872.
- PÁNEK, Jaroslav: *Poslední Rožmberk: životní příběh Petra Voka*. Praha 1996.
- PÁNEK, Jaroslav: *Poslední Rožmberkové velmoži české renesance*. Praha 1989.
- PÁNEK, Jaroslav et al.: *Rožmberkové: rod českých velmožů a jeho cesta dějinami*. České Budějovice 2011.
- PÁNEK, Jaroslav: *Spiknutí rybníkářů proti Petru Vokovi*. In: BENEŠ, Zdeněk: *Poceta Josefu Petráňovi: Sborník prací z čes. dějin k 60. narozeninám*. Praha 1991
- PÁNEK, Jaroslav: *Stavovská opozice a její zápas s Habsburky 1547-1577. K politické krizi feudální třídy v předbělohorském českém státě*. Praha 1982.
- PÁNEK, Jaroslav: *Vilém z Rožmberka: politik smíru*. Praha 1998.
- PÁNEK, Jaroslav: *Výprava české šlechty do Itálie v letech 1551–1552*. České Budějovice 2003.
- PÁNEK, Jaroslav: *Zahraniční cesty posledních Rožmberků a jejich kontakty s evropským prostředím*. Opera historica, 3, 1993, s. 9-33.
- PROCHÁZKA, Jiří: *Habsburská monarchie a státy východní Evropy v obraně proti Turkům na konci 16. století*. Časopis Matice moravské, 108, 1989, s. 257-273.
- REJCHRTOVÁ, Noemi: *Václav Budovec z Budova*. Praha 1984.
- RYANTOVÁ, Marie: *Polyxena z Lobkovic: obdivovaná a nenáviděná první dáma království*. 2. vyd. Praha 2022.
- SALABA, Josef: *K historickým básním 15. století*, Časopis Matice moravské, 28, 1904, s. 352-369.
- SALABA, Josef: *K politicko-náboženské činnosti Petra Voka z Rožmberka*. 1946 Jihočeský sborník historický. 14, č. 3-4, 1946, s. 77-88.
- SALABA, Josef: *Smrt historika V. Březana*. Listy filologické, 53, 1926, č. 6, s. 347-352.
- STARÝ, Marek: *Cizozemci a spoluobytelé. Udělování českého občanského práva (inkolátu) v době předbělohorské*. Praha 2018, s. 689.
- STARÝ, Marek: *Přední klenot zemský: větší zemský soud Království českého v době rudolfínské*. Praha 2014.
- STLOUKAL, Karel: *Papežská politika a císařský dvůr na přelomu 16. a 17. věku*. Praha 1925, s. 158.
- STURMBERGER, Hans: *Georg Erasmus Tschernembl, religion, libertät und widerstand. Ein beitrag zur geschichte der gegenreformation und des landes ob der Enns*. Graz 1953

- ŠOLCOVÁ, Kateřina – SOUSEDÍK, Stanislav: *Kapitoly z dějin politické filosofie v českých zemích 17. století*. Červený Kostelec 2021.
- ŠTOURAČOVÁ, Jiřina: *Vývoj správních institucí českého státu 1526–1848*. Brno 2014.
- THOMAYER, Josef: *Nemoc Petra Voka z Rožmberka*. In: THOMAYER, Josef: *Ze zápisů lékaře*. Praha 1977.
- TICHÝ, Vítězslav: *Pan Petr Vok z Rožmberka v českém románě*. Listy filologické, 68, 1941, č. 6, s. 382-402.
- VOREL, Petr: *Dvory aristokratů v renesančních Čechách*. Opera historica, 3, 1993 s. 137-155.
- VOREL, Petr: *Velké dějiny země Koruny české. Svazek VII, 1526-1618*. Praha 2005.
- VYBÍRAL, Zdeněk: *Stavovská Morava mezi Rudolfem II. a Matyášem. Vztahy mezi českou a moravskou reprezentací a konfederace z roku 1608*. Časopis Matice moravské. 116, 1997, s. 347–386.
- WAGNER, Theodor – MAREŠ, František: *O původu Vítkovců*. Český časopis historický, 25, 1919, č. 1-2, s. 213-235.
- WINKELBAUER, Thomas: *Bauer, Grundherr, Landesfürst Theorie und Praxis der Herrschaft über Land und Leute in den niederösterreichischen und böhmischen Ländern um 1600*. In: BŮŽEK, Václav: *Ein Bruderszwist im Hause Habsburg (1608-1611)*. České Budějovice 2010
- WINKELBAUER, Thomas: *Konfese a konverze. Šlechtické proměny vyznání v českých a rakouských zemích od sklonku 16. do poloviny 17. století*. Český časopis historický 98, 2000, č. 3, s. 476-540.

Resumé

Předkládaná bakalářská práce se zabývá analýzou návštěvníků Petra Voka na jeho sídle, ve dvou vybraných obdobích. První je vymezeno roky 1592-1596, druhé je rok 1608. Hlavním pramenem využitým při psaní této práce je edice kroniky Václava Březana od Jaroslava Pánka. Návštěvníky volím na základě toho, že se s Petrem setkali buď v rámci prvního sledovaného v Českém Krumlově, nebo v Rožmberském paláci v Praze, v druhém pak na jeho panství na Třeboni. U návštěvníků sleduji délku jejich návštěv, v druhém sledovaném období i počet jejich návštěv, dále jejich stavovskou příslušnost a konfesi, každá podkapitola je zakončena grafem, který shrnuje získaná data. Na základě analýzy obou sledovaných období jsem došel k závěru, že role Petra postupně rostla a zejména v roce 1608 byla většina jeho hostů zástupci panského stavu a zastávala dvorský úřad.

Summary

This bachelor's thesis focuses on the social network of Peter Vok of Rosenberg in two specific periods. The first is from the year 1592 to 1596, and the second is in the year 1608. I chose these years because they show us Peter dealing with certain problems. First shows us Peter and his second "growing up" as his older brother Wilhelm died, and Peter had to become the new lord of Rosenbergs. But that was not his only problem Peter had to deal with the debts he had and inherited from his brother. The second one shows us him already as an aged man that became an important person and had to deal with two camps with different opinions - Catholics and Protestants. During these periods, I analyse the people he was meeting with in his residence, which for the first part of thesis is Český Krumlov and Rosenberg palace and for the second one is Třeboň and topics connected to them - the length of their meetings, their state affiliation, and their religion.